

گزارش اقتصادی شاپراک

آذر ۱۴۰۲. شماره ۱۰۲

اللهم صل على محمد
وآله الطيبين

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها	۶
فهرست جداول	۸
پیشگفتار	۱۰
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه	۱۱
۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی	۱۵
۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	۱۶
۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۷
۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۸
۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان	۲۰
۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی	۲۱
۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP	۲۲
۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در آذر ماه ۱۴۰۲	۲۴
۱-۲- آمار عملکردی شاپرک	۲۴
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک	۲۵
۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی	۲۷
۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش	۲۸
۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها	۲۹
۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت	۳۳
۲-۲- نفوذ منطقه‌ای	۳۶
۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی	۳۷
۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور	۳۸
۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارته‌خوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان	۳۸
۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی	۴۲
۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور	۴۴
۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارته‌خوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور	۴۵
۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها	۴۶
۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه	۴۷
۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها	۵۱
۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش	۵۲

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت	۵۷
سهیم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها	۱-۳-۵۸
آنالیز خطاهای تراکنش‌ها	۲-۳-۵۸
کیفیت خدمات شاپرک	۳-۳-۶۱
آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه	۴-۳-۶۴
بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت	۶۶
بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP	۱-۴-۶۷
سهیم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت	۱-۱-۴-۶۷
سهیم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش	۲-۱-۴-۶۸
سهیم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس	۳-۱-۴-۷۰
بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها	۴-۱-۴-۷۲
بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش	۲-۴-۷۴
بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها	۳-۴-۷۷
سهیم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور	۱-۳-۴-۷۷
شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها در بعد کشوری	۲-۳-۴-۸۰
شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور	۳-۳-۴-۸۴
عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش	۴-۳-۴-۸۷
نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP	۴-۴-۹۰
بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده	۹۲
سهیم بازار پذیرندگی	۱-۵-۹۲
سهیم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت	۱-۱-۵-۹۳
سهیم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش	۲-۱-۵-۹۴
سهیم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده	۳-۱-۵-۹۷
اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها	۴-۱-۵-۱۰۰
سهیم بازار صادرکنندگی	۲-۵-۱۰۲
تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک	۱-۲-۵-۱۰۲
سهیم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۲-۲-۵-۱۰۳
سهیم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳-۲-۵-۱۰۴
سهیم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک	۴-۲-۵-۱۰۶
اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵-۲-۵-۱۰۷

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۰۹

۶- جمع‌بندی ۱۱۶

۷- واژه‌نامه ۱۲۴

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲.. ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲..... ۲۱
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۲..... ۲۵
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۲..... ۲۶
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- آذر ۱۴۰۲..... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- آبان و آذر ۱۴۰۲..... ۳۲
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱..... ۳۳
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - آذر ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آبان و آذر ۱۴۰۲..... ۳۵
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲..... ۳۶
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - آذر نسبت به آبان ۱۴۰۲..... ۳۹
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - آذر ۱۴۰۲..... ۴۰
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۴۰۲..... ۴۲
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - آذر ۱۴۰۲..... ۴۳
- شکل ۱۴-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - آذر ۱۴۰۲..... ۴۶
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - آذر ۱۴۰۲..... ۴۸
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - آذر ۱۴۰۲..... ۴۹
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - آذر ۱۴۰۲..... ۵۰
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰..... ۵۲
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - آذر ۱۴۰۲..... ۵۳
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - آذر ۱۴۰۲..... ۵۵
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - آذر ۱۴۰۲..... ۵۹
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۲..... ۶۰
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۲..... ۶۳
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۲..... ۶۳

- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۲ ۶۷
- شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۲ ۷۰
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۴۰۲ ۷۲
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آبان و آذر ۱۴۰۲ ۷۴
- شکل ۵-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده‌های فعال سیستمی در هر استان - آذر ۱۴۰۲ ۷۹
- شکل ۶-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشنده‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - آذر ۱۴۰۲ ۸۲
- شکل ۷-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشنده‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - آذر ۱۴۰۲ ۸۴
- شکل ۸-۴ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشنده‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - آذر ۱۴۰۲ ۸۶
- شکل ۹-۴ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشنده‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون ۸۸
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۴۰۲ ۹۳
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۴۰۲ ۹۴
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - آذر ۱۴۰۲ ۱۰۴
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۲ ۱۱۱
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۲ ۱۱۲
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - آذر ۱۴۰۲ ۱۱۳
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۲ ۱۱۴

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲.....	۱۶
جدول ۱-۲	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲.....	۱۸
جدول ۱-۳	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- آذر ۱۴۰۲.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۴۰۲.....	۳۰
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۴۰۲.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۲.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۴۰۲.....	۳۷
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- آذر ۱۴۰۲.....	۳۸
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۴۰۲.....	۳۹
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آبان و آذر ۱۴۰۲.....	۴۱
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- آذر ۱۴۰۲.....	۴۴
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۱
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۲
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۴
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۲.....	۵۸
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته.....	۵۹
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - آذر ۱۴۰۲.....	۶۰
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آذر ۱۴۰۲ و ماه گذشته.....	۶۱
جدول ۵-۳	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۲
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آبان و آذر ۱۴۰۲.....	۶۴
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۱۴۰۲.....	۶۹

جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- آبان و آذر ۱۴۰۲	۷۱
جدول ۳-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP- آبان و آذر ۱۴۰۲	۷۳
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی- آبان و آذر ۱۴۰۲	۷۵
جدول ۵-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- آبان و آذر ۱۴۰۲	۷۶
جدول ۶-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان- آذر ۱۴۰۲	۷۸
جدول ۷-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت- آبان و آذر ۱۴۰۲	۸۱
جدول ۸-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت- آبان و آذر ۱۴۰۲	۸۳
جدول ۹-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان- آذر ۱۴۰۲	۸۵
جدول ۱۰-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- آذر ۱۴۰۲	۸۹
جدول ۱۱-۴	سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در آذر ۱۴۰۲	۹۰
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- آذر ۱۴۰۲	۹۵
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده- آذر ۱۴۰۲	۹۷
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- آذر ۱۴۰۲	۱۰۰
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- آبان ۱۴۰۲ و آذر ۱۴۰۲	۱۰۱
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار- آذر ۱۴۰۲	۱۰۳
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار- آذر ۱۴۰۲	۱۰۵
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده- آذر ۱۴۰۲	۱۰۶
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار- آذر ۱۴۰۲	۱۰۷
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- آبان ۱۴۰۲ و آذر ۱۴۰۲	۱۰۹
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده- آذر ۱۴۰۲	۱۰۹

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۱۰۲ شاپراک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپراک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپراک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در آذر ۱۴۰۲
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپراک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهام از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپراک به نقدینگی	۱۴/۰۱ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۷۴ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپراک در آذر ماه ۱۴۰۲

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپراک	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپراک	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۹ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان ۱۴۰۲	۱/۳۴ درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان ۱۴۰۲	-۱/۵۱ درصد
▼	رشد اسمی آذر ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۱	۲۵/۱۳ درصد
▼	رشد حقیقی آذر ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۱	-۱۰/۷۲ درصد

سهام هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۹۸ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۳۷ درصد
▼	کارتخوان فروشگاهی	۹۱/۶۶ درصد

سهام مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپراک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۸/۶۱ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۳۹ درصد

سهام تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپراک

▼	خرید کالا و خدمات	۸۹/۷۲ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۷۱ درصد
▲	مانده گیری	۴/۵۷ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۱,۸۱۱/۶۲
▼	کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۴۲/۳۶
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۱۰
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۶۸/۱۵

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۶۶/۴۲
▼	کارتخوان فروشگاهی	۶۰/۸۸
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۵۷
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۹۷

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▼	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱,۷۳۷,۱۸۷ عدد استان تهران
▼	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	-۴۰,۰۶۸ عدد استان تهران
▼	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	۰/۲۰۸ عدد استان مازندران
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	۸۱/۷۷ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۴۷۵/۹۷
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

▲	درصد ۱۷/۰۹ بانک ملت	▲	درصد ۲۰/۶۴ به پرداخت ملت	بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار
▲	درصد ۱۸/۳۸ بانک سپه	▶	عدم انتشار	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▲	درصد ۱۹/۶۷ بانک ملت	▲	درصد ۲۹/۴۹ به پرداخت ملت	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	درصد ۴۹/۵۲ بانک ملت	▲	درصد ۴۴/۸۶ به پرداخت ملت	ابزار پذیرش موبایلی
▼	درصد ۱۶/۴۳ بانک ملت	▼	درصد ۱۸/۵۴ به پرداخت ملت	کارتخوان فروشگاهی

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▲	درصد ۴۲/۰۸ بانک ملت	▶	عدم انتشار	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	درصد ۵۱/۵۵ بانک ملت	▶	عدم انتشار	ابزار پذیرش موبایلی
▲	درصد ۱۹/۷۹ بانک سپه	▶	عدم انتشار	کارتخوان فروشگاهی

شاخص هر فیندال-هیترشن (HHI)

▲	۲,۰۶۷	▼	۲,۵۹۱	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۳,۴۰۴	▲	۳,۰۹۲	ابزار پذیرش موبایلی
▼	۹۶۲	▼	۱,۲۶۲	کارتخوان فروشگاهی

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

▲	درصد ۱۴/۳۳	بانک ملی ایران	کارت هدیه و بین کارت
▼	درصد ۲۰/۴۴	بانک ملی ایران	کارت اعتباری
▲	درصد ۲۰/۸۴	بانک ملی ایران	کارت برداشت

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

۳

سهم تراکنش های موفق

▼	درصد ۹۲/۷۸	درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها
▼	درصد ۹۹/۸۹	درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

▲	درصد ۱/۳۲	خطای پذیرندگی
▲	درصد ۱/۵۴	خطای شاپرکی
▲	درصد ۸/۸۸	خطای صادرکنندگی
▼	درصد ۸۷/۹۹	خطای کاربری
▲	درصد ۰/۲۷	خطای کسب و کار

کیفیت ارائه خدمات

▼	درصد ۹۹/۱۳	سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه
▼	درصد ۹۹/۸۹	سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک

تراکنش های ناتمام

▲	درصد ۰/۱۰	درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها
▲	درصد ۱۸/۰۳	درصد تغییرات تراکنش های ناتمام

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی karti در آذر ماه ۱۴۰۲

۴

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▼	۱/۸۹۱	به پرداخت ملت	بالاترین میزان شاخص
▼	۰/۴۳۶	فرابردازان آروند امید	کمترین میزان شاخص

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

▲	درصد ۰/۱۸۱	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	بالاترین میزان شاخص
▲	درصد ۰/۰۳۲	فرابردازان آروند امید	کمترین میزان شاخص

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

▼	درصد ۳۱/۴۰	فن آوا کارت	بالاترین سهم
▲	درصد ۷/۷۸	به پرداخت ملت	کمترین سهم

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا شهریور ۱۴۰۲) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱۲/۴۲٪	۷,۰۵۱,۵۸۸	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	مهر ۱۴۰۱
۱۳/۲۷٪	۷,۷۰۸,۳۹۴	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	آبان ۱۴۰۱
۱۴/۱۱٪	۸,۳۳۴,۰۴۷	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۱
۱۳/۹۹٪	۸,۴۴۹,۳۱۴	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	دی ۱۴۰۱
۱۵/۱۲٪	۹,۲۳۱,۴۴۳	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱
۱۸/۴۴٪	۱۱,۶۸۸,۴۴۰	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	اسفند ۱۴۰۱
۱۲/۷۹٪	۸,۲۱۱,۰۷۶	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	فروردین ۱۴۰۲
۱۴/۹۵٪	۹,۶۷۲,۰۸۴	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۲
۱۴/۸۶٪	۹,۷۸۷,۶۶۳	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	خرداد ۱۴۰۲
۱۴/۴۹٪	۹,۶۹۸,۸۵۵	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	تیر ۱۴۰۲
۱۳/۸۹٪	۹,۵۱۶,۴۰۹	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	مرداد ۱۴۰۲
۱۴/۰۱٪	۹,۹۴۷,۴۰۶	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	شهریور ۱۴۰۲

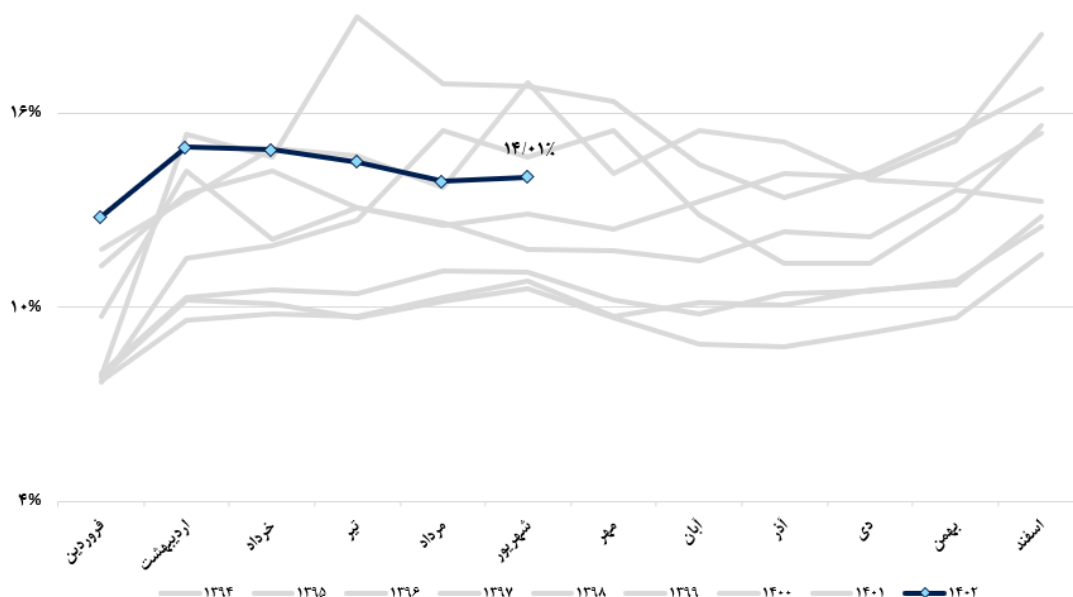
در شهریور ۱۴۰۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۰۱ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مرداد ۱۴۰۲، افزایش ۰/۱۳ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در شهریور ۱۴۰۲، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۴/۵۳ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۳/۵۹ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مرداد ۱۴۰۲ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا شهریور ۱۴۰۲ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در

جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

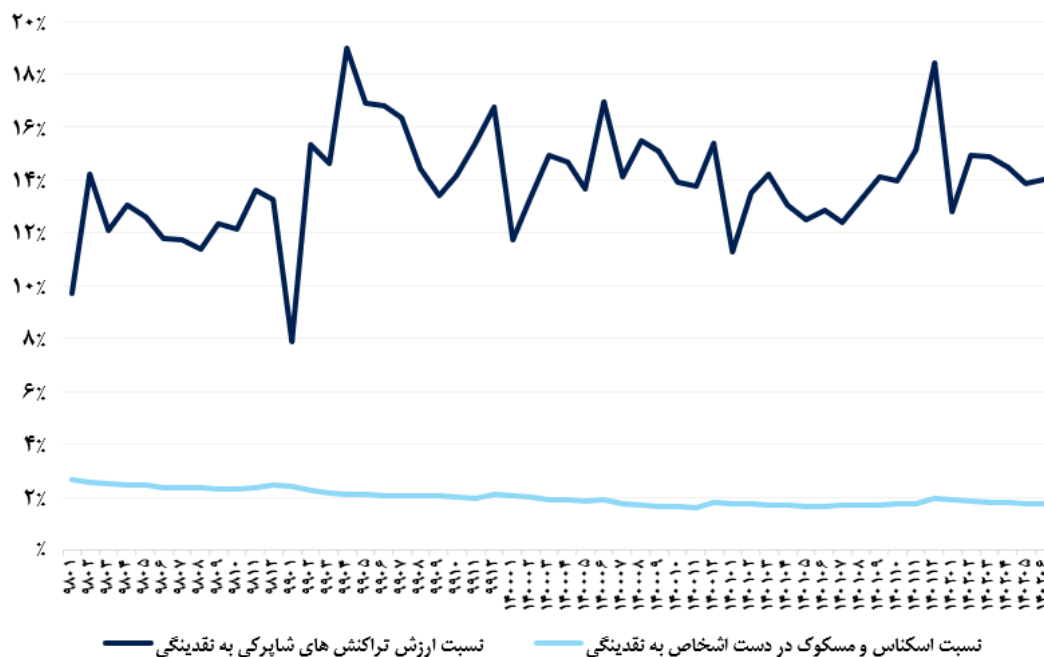
نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱/۶۸٪	۹۵۶,۲۰۰	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	مهر ۱۴۰۱
۱/۶۹٪	۹۸۴,۲۰۰	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	آبان ۱۴۰۱
۱/۷۲٪	۱,۰۱۷,۰۰۰	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۱
۱/۷۵٪	۱,۰۵۴,۰۰۰	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	دی ۱۴۰۱
۱/۷۶٪	۱,۰۷۴,۸۰۰	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱
۱/۹۳٪	۱,۲۲۶,۱۰۰	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	اسفند ۱۴۰۱
۱/۹۳٪	۱,۲۳۶,۳۰۰	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	فروردین ۱۴۰۲
۱/۸۶٪	۱,۲۰۵,۸۰۰	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۲
۱/۸۲٪	۱,۱۹۹,۶۰۰	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	خرداد ۱۴۰۲
۱/۸۱٪	۱,۲۱۲,۹۰۰	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	تیر ۱۴۰۲
۱/۷۷٪	۱,۲۱۴,۲۰۰	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	مرداد ۱۴۰۲
۱/۷۴٪	۱,۲۳۵,۵۰۰	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	شهریور ۱۴۰۲

در شهریور ۱۴۰۲، ۱/۷۴ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در مرداد ۱۴۰۲ کاهش ۰/۰۳- درصدی را تجربه نموده است. در شهریور ۱۴۰۲ میزان نقدینگی با افزایش ۳/۵۹ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۷۵ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا شهریور ۱۴۰۲) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۴/۰۱ درصد در شهریور ۱۴۰۲ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۶۷ درصد به ۱/۷۴ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

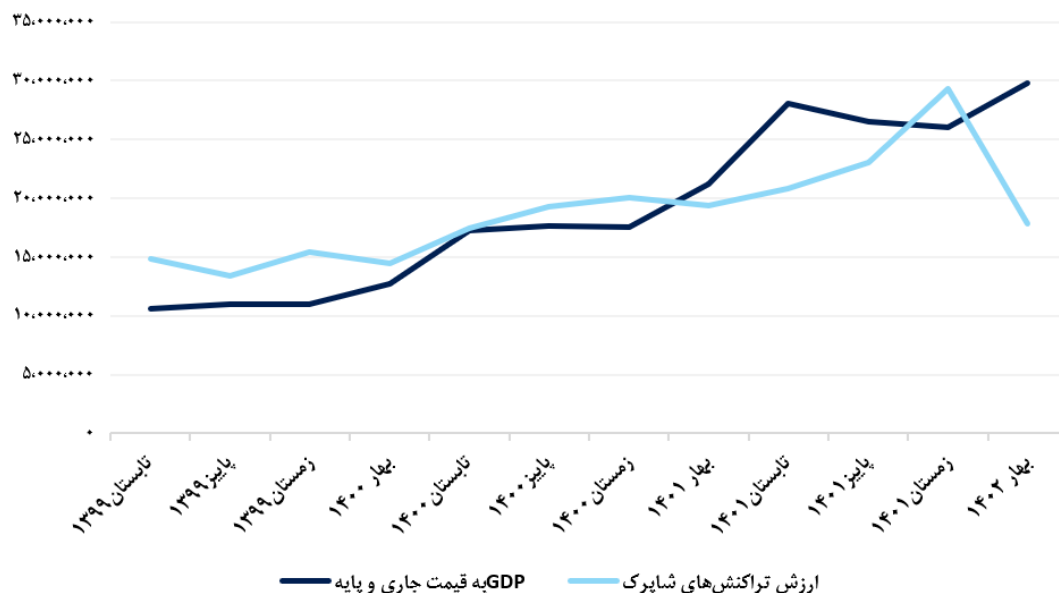
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲ به صورت فصلی ترسیم شده است^۶.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.
^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۲ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به بهار ۱۴۰۲

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۴,۸۴۳,۴۱۸	۱۰,۵۹۲,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۹
۱۳,۴۰۹,۵۵۵	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۹
۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۴,۴۳۴,۷۹۴	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	تابستان ۱۴۰۱
۲۳,۰۹۴,۰۲۹	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	پاییز ۱۴۰۱
۲۹,۳۶۹,۱۹۶	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	زمستان ۱۴۰۱
۱۷,۸۸۳,۱۶۰	۲۹,۷۶۱,۷۷۰	بهار ۱۴۰۲

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ی. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به بهار ۱۴۰۲ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در آذر ۱۴۰۲

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در آذر ماه ۱۴۰۲

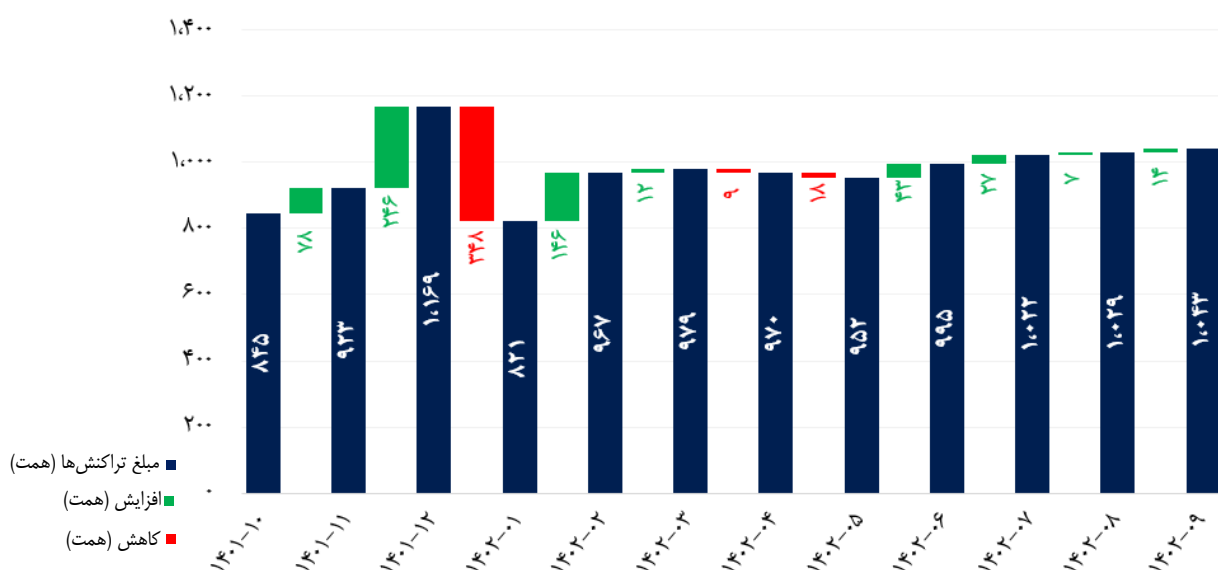
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

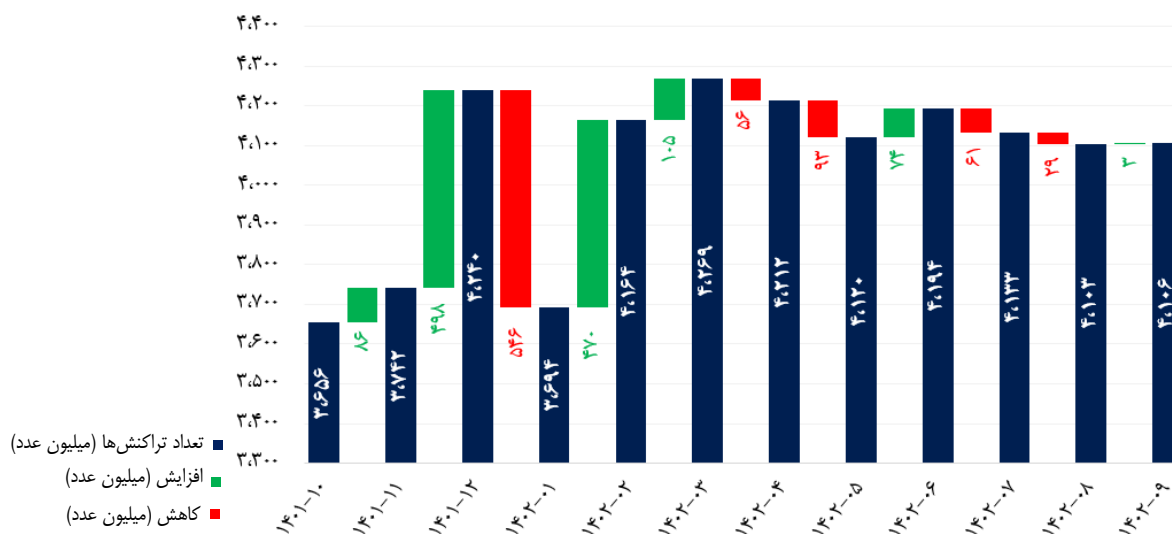
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به آذر ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۲

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به آذر ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۲

در آذر ماه ۱۴۰۲ بالغ بر ۴,۱۰۶ میلیون تراکنش با ارزش ۱۰,۴۲۸ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به آبان ماه رشد ۰/۰۶ درصدی در تعداد و ۱/۳۴ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپراک در آذر ماه ۱۴۰۲ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپراک

نوع	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۱۰۳,۴۹۸,۰۰۵	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۰/۰۶%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۰,۲۹۰,۲۶۰,۹۹۱	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۹	۱/۳۴%

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپراک در آذر ۱۴۰۲ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپراک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱

نوع	آذر ۱۴۰۱	آذر ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۷۶۷,۷۷۴,۷۴۳	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۸/۹۸%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۸,۳۳۴,۰۴۷,۳۵۹	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۹	۲۵/۱۳%

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های آذر ۱۴۰۲ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱ از نظر تعدادی ۸/۹۸ و از نظر ریالی ۲۵/۱۳ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۰,۲۹۰,۲۶۰,۹۹۱/۳۱	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۸/۸۵	۱/۳۴%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴۸,۷۹۲,۱۳۳/۶۷	۴۸,۰۵۶,۷۰۶/۲۲	-۱/۵۱%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۲۱۰/۹	۲۱۷/۰	۲/۸۹%

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱/۳۴ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۱/۵۱- درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپراک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	آذر ۱۴۰۱	آذر ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۸,۳۳۴,۰۴۷,۳۵۹/۰۶	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۸/۸۵	۲۵/۱۳%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۵۳,۸۲۸,۶۴۰/۳۰	۴۸,۰۵۶,۷۰۶/۲۲	-۱۰/۷۲%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۵۴/۸۳	۲۱۷/۰۰	۴۰/۱۶%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۲۵/۱۳ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۰/۷۲- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپراک طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپراک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپراک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپراک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱۴۰۲ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپراک با وضعیت "۷" ثبت شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۳۹,۵۵۰	۱,۰۱۲,۵۷۱	۲/۶۶%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۸۱۳	۶,۶۳۹	۲/۷۸%
کارتخوان فروشگاه	۱۰,۱۵۳,۳۹۲	۱۰,۲۳۳,۹۴۴	-۰/۷۹%
مجموع ابزارها	۱۱,۱۹۹,۷۵۵	۱۱,۲۵۳,۱۴۴	-۰/۴۷%

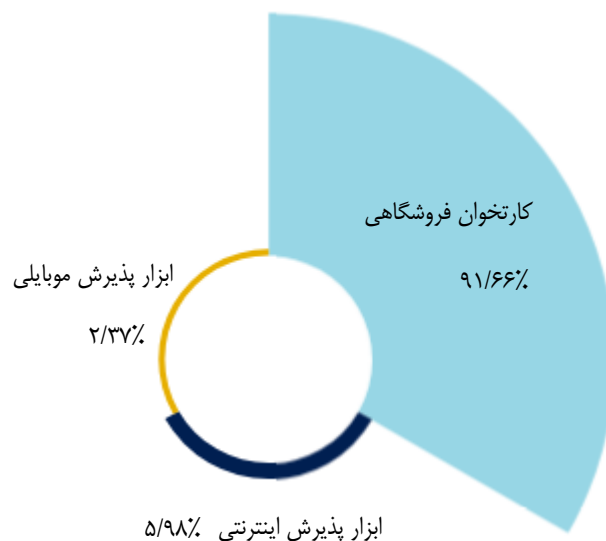
بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به آبان ماه رشد ۰/۴۷- درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، کاهش ۰/۷۹- درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان ۱۴۰۲ ماه رشد ۲/۶۶ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- آذر ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	آبان ۱۴۰۲		آذر ۱۴۰۲	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۱۲,۵۷۱	۹/۰۰%	۱,۰۳۹,۵۵۰	۹/۲۸%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۶۳۹	۰/۰۶%	۶,۸۱۳	۰/۰۶%
کارتخوان فروشگاه	۱۰,۲۳۳,۹۴۴	۹۰/۹۴%	۱۰,۱۵۳,۳۹۲	۹۰/۶۶%
مجموع ابزارها	۱۱,۲۵۳,۱۴۴	۱۰۰/۰۰%	۱۱,۱۹۹,۷۵۵	۱۰۰/۰۰%

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه با سهم ۹۱/۶۶ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- آذر ۱۴۰۲

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۴۰۲

تعداد تراکنش به ازای هر ابزار	تعداد تراکنش‌ها	تعداد ابزار فعال سیستمی	ابزار پذیرش
۲۳۶	۲۴۵,۴۹۵,۹۴۰	۱,۰۳۹,۵۵۰	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۴,۲۶۰	۹۷,۱۵۱,۱۵۵	۶,۸۱۳	ابزار پذیرش موبایلی
۳۷۱	۳,۷۶۳,۴۱۷,۳۷۸	۱۰,۱۵۳,۳۹۲	کارتخوان فروشگاه‌های
۳۶۷	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۱۱,۱۹۹,۷۵۵	مجموع ابزارها

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در آذر ۱۴۰۲، ۳۶۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۱/۹۷ واحدی (۵۴٪ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در آذر ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۰/۹۴ درصدی از ۲۳۴ تراکنش در آبان ۱۴۰۲ به ۲۳۶ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴,۲۶۰ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۳۹۵/۰۶ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۲/۳۳ واحد افزایش نسبت به آبان ۱۴۰۲ به ۳۷۱ عدد در آذر ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آذر ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۳۹,۵۵۰	۱,۹۵۳,۶۹۴,۵۲۹	۱,۸۷۹/۳۷
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۸۱۳	۱۶,۷۲۵,۵۱۶	۲,۴۵۴/۹۴
کارتخوان فروشگاه‌های	۱۰,۱۵۳,۳۹۲	۸,۴۵۷,۸۸۵,۲۰۴	۸۳۳/۰۱
مجموع ابزارها	۱۱,۱۹۹,۷۵۵	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۹	۹۳۱/۱۲

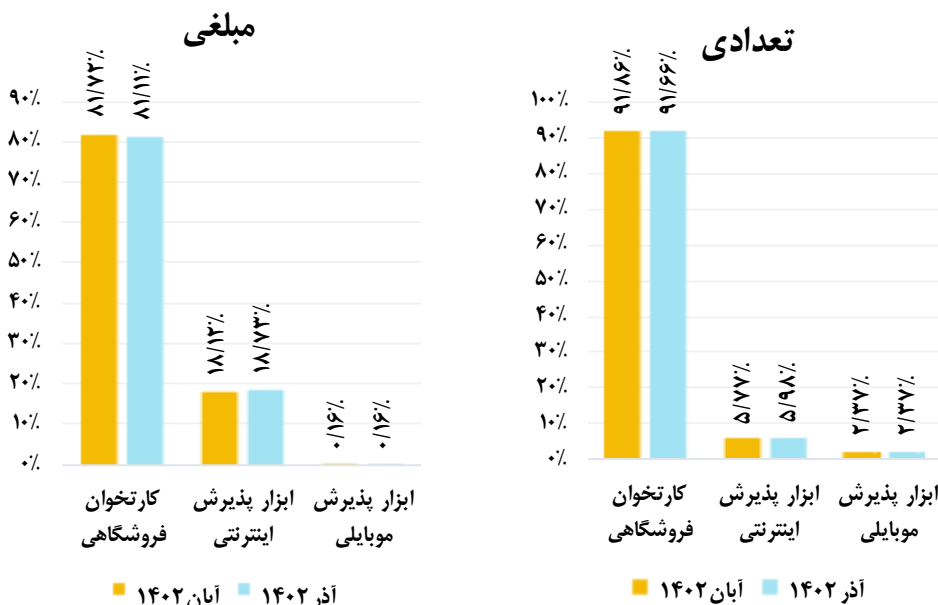
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۱۴۰۲ ماه با افزایش ۳۸/۳۴ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱,۸۷۹/۳۷ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۶۵/۸۲ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲,۴۵۴/۹۴ میلیون ریال به ازای هر ابزار در آذر ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۸۳۳/۰۱ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۱۱/۳۰ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و شارژ تلفن همراه" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنشها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنشها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۲۸,۰۸۹,۸۰۲	۱,۹۵۳,۶۹۴,۵۲۹	۸/۵۷
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷,۱۵۱,۱۲۵	۱۶,۷۲۵,۵۱۶	۰/۱۷
کارتخوان فروشگاه	۳,۵۹۳,۳۲۸,۵۳۴	۸,۴۵۷,۸۸۵,۲۰۴	۲/۳۵
مجموع ابزارها	۳,۹۱۸,۵۶۹,۴۶۱	۱۰,۴۲۸,۳۰۵,۲۴۹	۲/۶۶

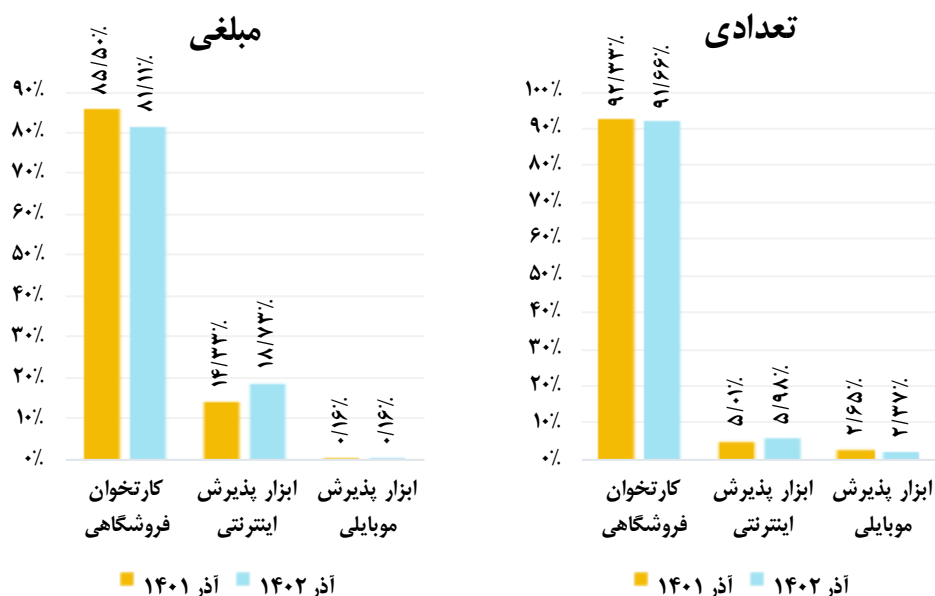
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۲۰ و ۰/۶۲ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۲۱ و ۰/۶۲ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۰۰۱ و ۰/۰۰۲۰ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای آذر ۱۴۰۲ و مقایسه آن با آذر ۱۴۰۱ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۲ و آذر ۱۴۰۱

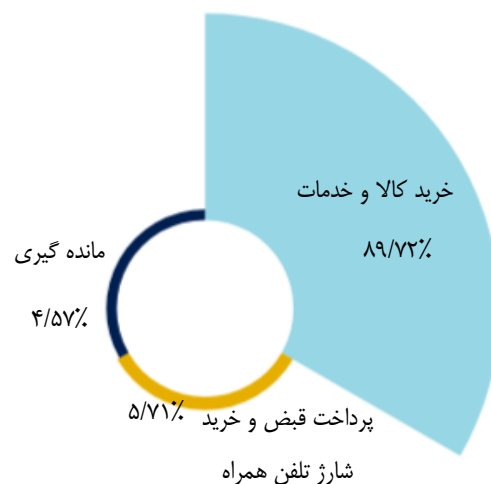
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه در آذر ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۶۸ و ۴/۴۰ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۹۷ و ۴/۴۰ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۲۹ و ۰/۰۰۴ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

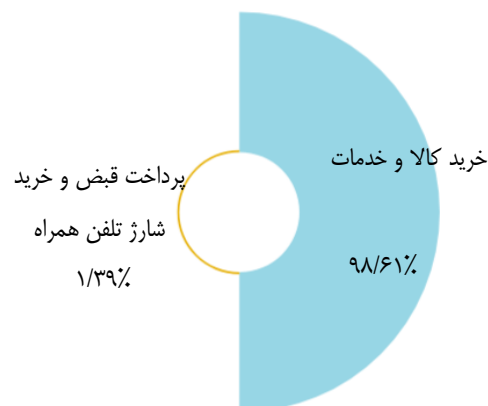
در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در آذر ۱۴۰۲، ۸۹/۷۲ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۴۹ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۵۷ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

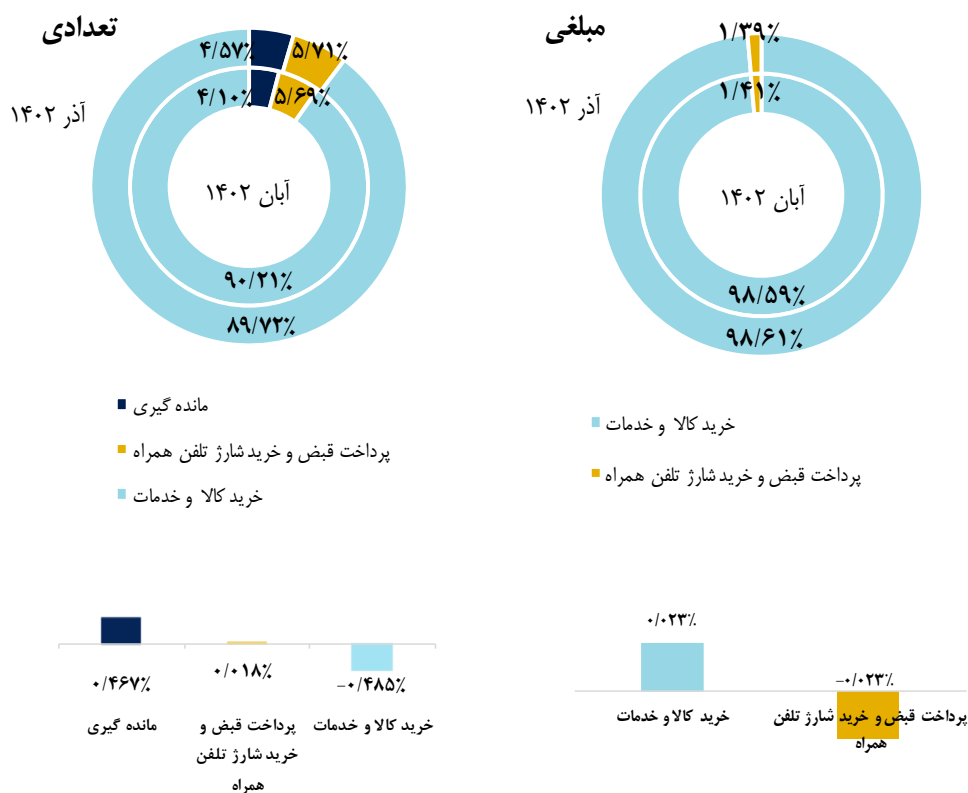
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - آذر ۱۴۰۲

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۶۱ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه آذر ۱۴۰۲ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۲

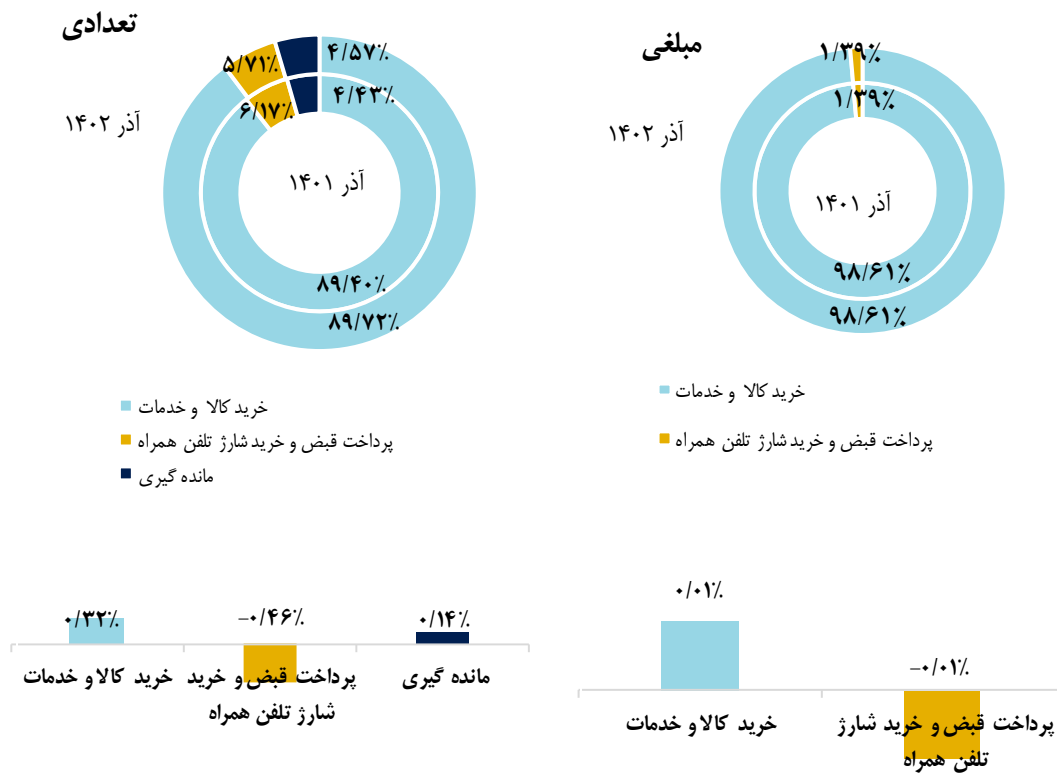
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آبان و آذر ۱۴۰۲

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمت "خرید کالا و خدمات" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، همچنین خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه" و "مانده‌گیری" با کاهش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۴۸۵ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزایش ۰/۰۱۸ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۴۶۷ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در آذر ماه با افزایش ۰/۰۲۳ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۹-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی آذر ۱۴۰۱ بررسی شده است.

شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - آذر ۱۴۰۱ و آذر ۱۴۰۲

بر اساس شکل ۹-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۰/۳۲ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در آذر ۱۴۰۲ نسبت به آذر ۱۴۰۱، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۰۱ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۴۶ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۱۴ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۱۰-۲ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در آذر ۱۳۹۲/۶۲، ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۶۴۲/۳۶ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۱۰ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۶۸/۱۵ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۱۰-۲ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۰۳۹,۵۵۰	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۶۸/۱۵
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۸۱۳		۱/۱۰
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱۰,۱۵۳,۳۹۲		۱,۶۴۲/۳۶
کل ابزارها	۱۱,۱۹۹,۷۵۵		۱,۸۱۱/۶۲

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در آذر ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- آذر ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۴۵,۴۹۵,۹۴۰	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۹۷
ابزار پذیرش موبایلی	۹۷,۱۵۱,۱۵۵		۱/۵۷
کارتخوان فروشگاه‌های	۳,۷۶۳,۴۱۷,۳۷۸		۶۰/۸۸
کل ابزارها	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳		۶۶/۴۲

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در آذر ماه سال جاری ۶۶/۴۲ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۶۰/۸۸ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌های، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

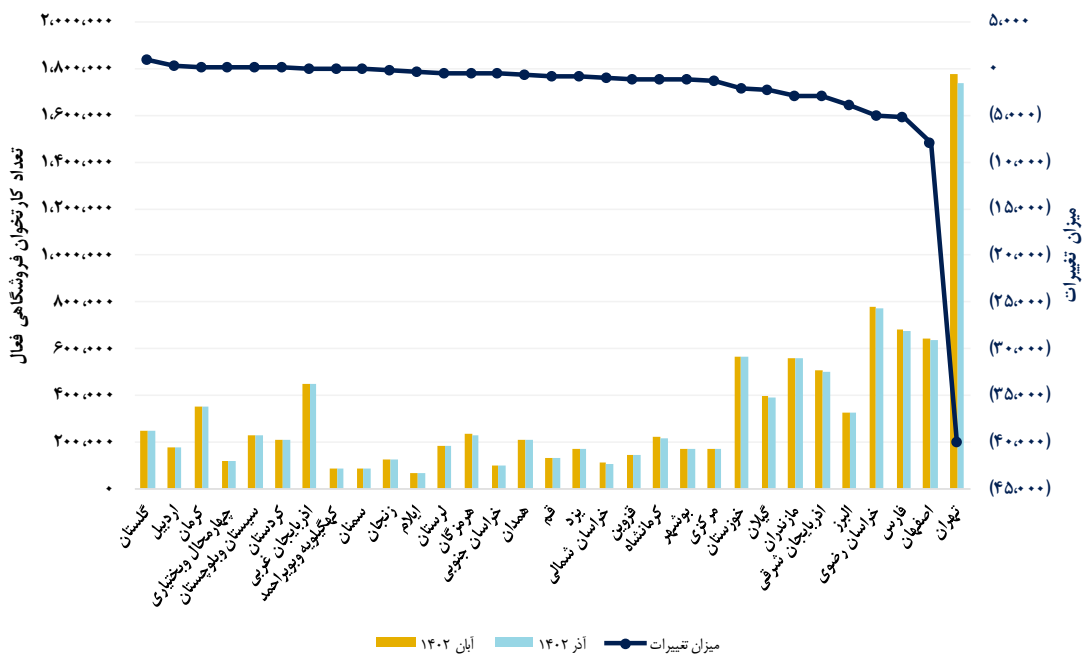
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۴۰۲

نام استان	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۷۷,۲۵۵	۱,۷۳۷,۱۸۷	-۴۰,۰۶۸	-۲/۲۵%
خراسان رضوی	۷۷۹,۸۴۰	۷۷۴,۷۴۵	-۵,۰۹۵	-۰/۶۵%
فارس	۶۸۲,۶۳۵	۶۷۷,۴۸۳	-۵,۱۵۲	-۰/۷۵%
اصفهان	۶۴۲,۳۴۵	۶۳۴,۳۸۴	-۷,۹۶۱	-۱/۲۴%
خوزستان	۵۶۸,۶۰۰	۵۶۶,۴۵۵	-۲,۱۴۵	-۰/۳۸%

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در آذر ۱۴۰۲ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۱۰-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - آذر نسبت به آبان ۱۴۰۲

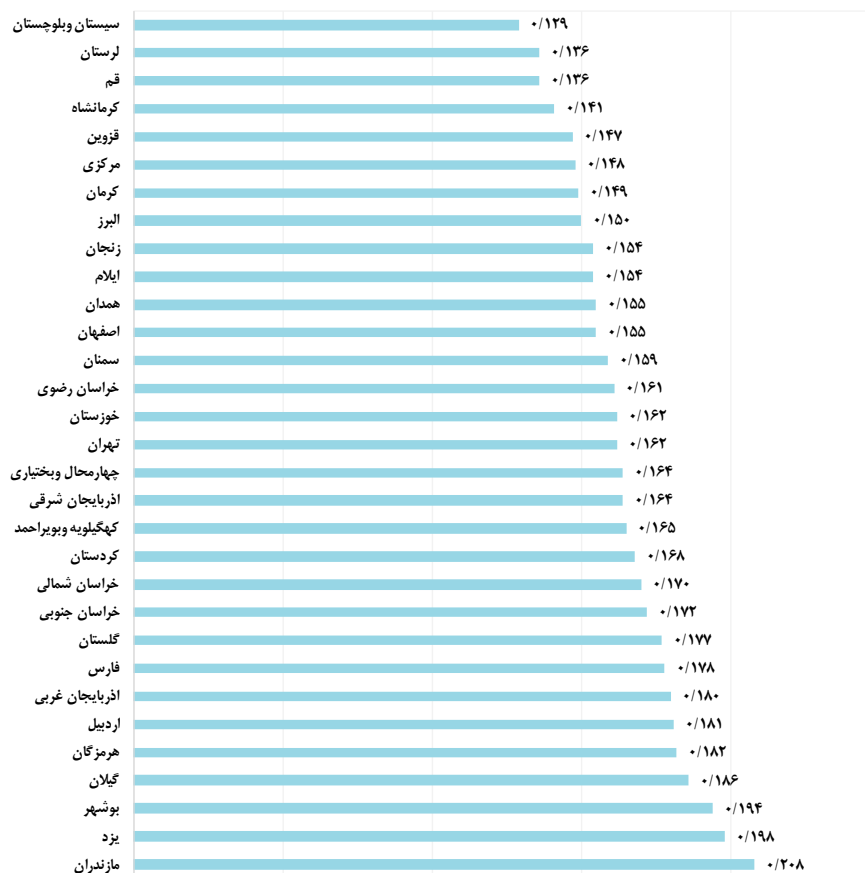
در آذر ۱۴۰۲ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۹۹۱ افزایش متعلق به استان گلستان می‌باشد، همچنین در استان تهران تعداد کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته کاهش یافته است. شکل ۱۱-۲ پراکندگی تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آبان و آذر ۱۴۰۲

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	درصد تغییرات
گلستان	۰/۱۷۶	۰/۱۷۷	۰/۴۰٪
اردبیل	۰/۱۸۱	۰/۱۸۱	۰/۱۴٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۶۴	۰/۱۶۴	۰/۱۲٪
کرمان	۰/۱۴۹	۰/۱۴۹	۰/۰۶٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۲۹	۰/۱۲۹	۰/۰۶٪
کردستان	۰/۱۶۸	۰/۱۶۸	۰/۰۵٪
آذربایجان غربی	۰/۱۸۰	۰/۱۸۰	۰/۰۰٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۶۵	۰/۱۶۵	-۰/۰۶٪
سمنان	۰/۱۵۹	۰/۱۵۹	-۰/۰۹٪
زنجان	۰/۱۵۴	۰/۱۵۴	-۰/۱۱٪
هرمزگان	۰/۱۸۲	۰/۱۸۲	-۰/۲۰٪
لرستان	۰/۱۳۷	۰/۱۳۶	-۰/۲۶٪
همدان	۰/۱۵۵	۰/۱۵۵	-۰/۳۰٪
خوزستان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۲	-۰/۳۸٪
ایلام	۰/۱۵۵	۰/۱۵۴	-۰/۴۵٪
یزد	۰/۱۹۹	۰/۱۹۸	-۰/۴۷٪
کرمانشاه	۰/۱۴۲	۰/۱۴۱	-۰/۵۰٪
مازندران	۰/۲۰۹	۰/۲۰۸	-۰/۵۲٪
خراسان جنوبی	۰/۱۷۲	۰/۱۷۲	-۰/۵۵٪
گیلان	۰/۱۸۷	۰/۱۸۶	-۰/۵۷٪
قم	۰/۱۳۷	۰/۱۳۶	-۰/۵۸٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۶۵	۰/۱۶۴	-۰/۵۹٪
خراسان رضوی	۰/۱۶۲	۰/۱۶۱	-۰/۶۵٪
بوشهر	۰/۱۹۵	۰/۱۹۴	-۰/۶۶٪
مرکزی	۰/۱۴۹	۰/۱۴۸	-۰/۷۲٪
قزوین	۰/۱۴۸	۰/۱۴۷	-۰/۷۴٪
فارس	۰/۱۸۰	۰/۱۷۸	-۰/۷۵٪
خراسان شمالی	۰/۱۷۱	۰/۱۷۰	-۰/۹۳٪
البرز	۰/۱۵۲	۰/۱۵۰	-۱/۲۰٪
اصفهان	۰/۱۵۷	۰/۱۵۵	-۱/۲۴٪
تهران	۰/۱۶۵	۰/۱۶۲	-۲/۲۵٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - آذر ۱۴۰۲

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های مازندران، یزد و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در آذر ۱۴۰۲، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۶۴۲ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱۶۴۲ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

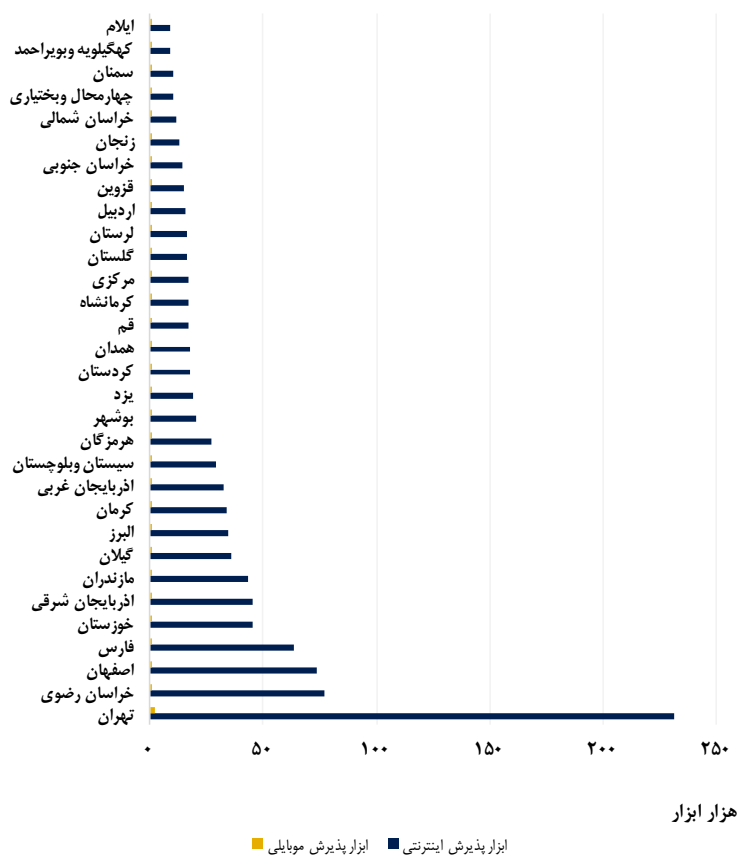
۲-۲-۴ - تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

گزارش اقتصادی شاپرک

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - آذر ۱۴۰۲

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه آبان و آذر ۱۴۰۲ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- آذر ۱۴۰۲

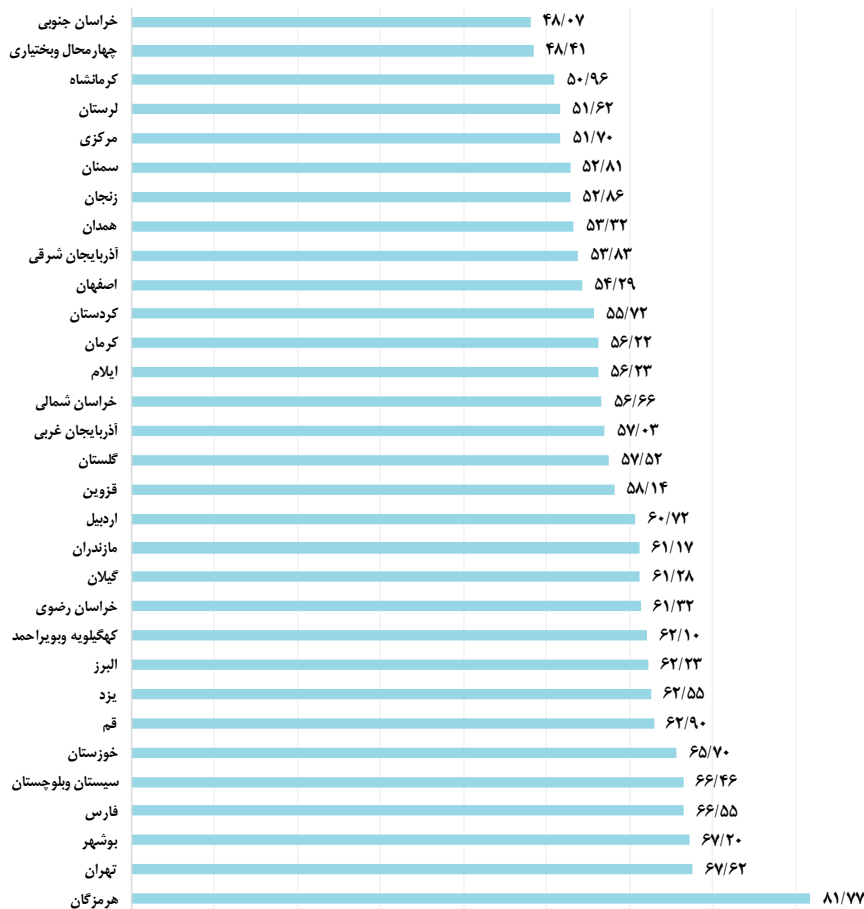
استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	
اذربایجان شرقی	۱۶۶,۸۸۲,۲۳۸	۱۶۶,۵۳۲,۸۳۵	۳۷۸,۹۳۵,۴۰۲	۳۷۸,۰۴۵,۹۲۴	-۰/۲۳%
اذربایجان غربی	۱۴۱,۸۲۷,۶۷۱	۱۴۱,۶۲۳,۴۴۲	۳۲۳,۱۴۰,۴۶۷	۳۱۹,۸۷۴,۰۵۰	-۱/۰۱%
اردبیل	۶۰,۶۵۲,۸۵۲	۶۰,۴۳۳,۸۹۰	۱۱۶,۴۲۷,۵۹۱	۱۱۴,۱۱۶,۷۸۵	-۱/۹۸%
اصفهان	۲۲۶,۸۵۸,۴۵۵	۲۲۳,۲۲۷,۷۱۱	۵۴۶,۱۲۵,۵۲۹	۵۴۶,۷۰۹,۷۰۰	-۱/۱۱%
البرز	۱۳۷,۶۹۶,۹۱۱	۱۳۵,۷۶۶,۲۵۸	۲۹۶,۷۱۳,۹۷۷	۳۰۳,۳۱۵,۰۳۰	۲/۲۲%
ایلام	۲۵,۰۰۳,۳۱۲	۲۵,۵۳۳,۷۵۰	۴۲,۵۱۹,۱۴۴	۴۲,۸۵۰,۰۷۰	-۱/۷۸%
بوشهر	۵۷,۵۰۳,۸۷۰	۵۸,۸۶۰,۹۶۵	۱۲۵,۲۸۴,۸۹۴	۱۲۸,۳۵۲,۸۹۳	۲/۴۵%
تهران	۱,۰۴۶,۸۳۴,۶۷۷	۱,۰۳۹,۷۴۵,۵۹۱	۳,۷۶۱,۹۵۹,۹۲۸	۳,۸۳۷,۴۰۵,۶۳۱	۲/۰۱%
چهارمحال و بختیاری	۳۴,۳۰۹,۶۱۶	۳۴,۶۶۱,۵۱۹	۶۹,۶۲۰,۶۰۲	۷۰,۵۴۷,۹۳۸	۱/۳۳%
خراسان جنوبی	۲۷,۰۳۴,۰۰۹	۲۷,۲۱۱,۱۷۷	۴۸,۷۴۶,۶۱۴	۵۱,۲۰۲,۶۰۳	۵/۰۴%
خراسان رضوی	۲۹۸,۰۷۹,۰۵۱	۲۹۶,۱۷۹,۹۰۴	۶۱۸,۱۵۰,۷۶۸	۶۲۴,۱۵۹,۹۳۸	-۱/۹۷%
خراسان شمالی	۳۶,۰۶۵,۵۹۳	۳۶,۳۵۰,۸۸۳	۶۰,۳۵۳,۴۰۳	۶۰,۷۴۴,۰۲۸	-۱/۶۵%
خوزستان	۲۲۵,۶۶۴,۷۸۵	۲۲۹,۹۳۴,۷۴۹	۴۶۰,۸۳۴,۰۵۳	۴۷۵,۳۵۵,۷۵۶	۳/۱۵%
زنجان	۴۴,۴۲۱,۸۵۸	۴۴,۲۸۲,۲۸۵	۸۷,۵۷۰,۹۹۱	۸۲,۶۷۷,۶۵۱	-۵/۵۹%
سمنان	۳۰,۰۸۴,۲۲۷	۲۹,۷۵۹,۳۴۴	۵۵,۲۱۱,۸۳۱	۵۵,۷۲۳,۷۵۷	-۱/۹۳%
سیستان و بلوچستان	۱۱۳,۳۹۲,۲۱۶	۱۱۷,۳۸۸,۵۱۵	۲۱۱,۴۶۲,۹۷۰	۲۲۵,۴۱۴,۵۸۷	۶/۶۰%
فارس	۲۵۳,۸۸۷,۵۷۰	۲۵۴,۴۱۱,۴۷۷	۵۵۶,۴۱۷,۰۵۳	۵۵۳,۱۹۵,۵۵۸	-۰/۵۸%
قزوین	۵۸,۳۹۴,۹۵۱	۵۸,۱۵۶,۲۷۱	۱۱۴,۸۸۸,۷۰۰	۱۱۲,۷۴۵,۲۷۸	-۱/۸۷%
قم	۶۳,۱۵۲,۴۳۱	۶۲,۳۷۰,۰۳۴	۱۲۷,۸۰۵,۰۹۱	۱۳۱,۸۰۸,۴۵۹	۳/۱۳%
کردستان	۶۸,۹۹۵,۳۳۶	۶۹,۳۱۳,۶۷۶	۱۴۱,۵۳۸,۰۷۶	۱۳۸,۹۲۱,۹۲۹	-۱/۸۵%
کرمان	۱۳۲,۹۱۵,۵۵۰	۱۳۲,۷۲۰,۹۳۳	۲۹۶,۷۲۶,۰۸۱	۳۰۵,۰۶۶,۲۷۶	۲/۸۱%
کرمانشاه	۷۸,۵۰۰,۷۹۶	۷۹,۲۴۷,۳۰۵	۱۶۲,۵۷۳,۳۸۵	۱۵۹,۹۲۵,۹۲۸	-۱/۶۳%
کهگیلویه و بویراحمد	۳۲,۴۰۷,۸۳۴	۳۲,۸۴۸,۹۶۴	۴۸,۶۷۴,۱۷۳	۴۹,۶۳۹,۷۵۹	۱/۹۸%
گلستان	۸۰,۵۷۳,۰۶۶	۸۰,۵۹۶,۶۵۷	۱۵۹,۰۰۲,۲۷۷	۱۵۷,۹۷۳,۹۷۱	-۰/۱۶%
گیلان	۱۳۱,۰۰۱,۰۳۶	۱۳۰,۳۱۸,۰۱۷	۲۹۰,۲۲۲,۳۱۶	۲۸۸,۵۵۹,۱۸۰	-۰/۵۷%

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	
لرستان	۶۸,۷۵۴,۰۸۱	۶۹,۸۷۶,۶۶۹	۱۲۵,۵۲۳,۹۲۵	۱۲۳,۴۳۸,۲۵۲	۱/۶۳%
مازندران	۱۶۵,۳۸۰,۰۴۶	۱۶۴,۷۷۱,۲۷۲	۴۲۸,۹۱۷,۳۷۷	۴۳۱,۹۹۳,۹۸۲	-۰/۳۷%
مرکزی	۵۹,۱۷۸,۴۸۲	۵۸,۹۰۵,۶۳۶	۱۱۷,۹۵۴,۸۸۵	۱۱۷,۵۴۱,۹۱۲	-۰/۴۶%
هرمزگان	۱۱۱,۳۱۷,۲۳۸	۱۱۸,۵۷۴,۵۳۷	۲۴۵,۴۲۹,۱۴۸	۲۷۱,۵۷۱,۲۵۲	۶/۵۲%
همدان	۷۲,۲۷۲,۴۳۳	۷۳,۱۴۲,۰۵۰	۱۴۳,۰۵۷,۷۰۵	۱۴۰,۳۲۵,۵۰۰	۱/۲۰%
یزد	۵۴,۴۵۵,۸۰۷	۵۳,۳۱۸,۱۵۶	۱۲۸,۴۷۲,۶۳۴	۱۲۹,۱۰۱,۶۷۲	-۲/۰۹%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در

استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای آذر ۱۴۰۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - آذر ۱۴۰۲

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، تهران و بوشهر در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، چهارمحال و بختیاری و کرمانشاه کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در آذر ۱۴۰۲ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاهی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در آذر ۱۴۰۲ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بر اساس شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

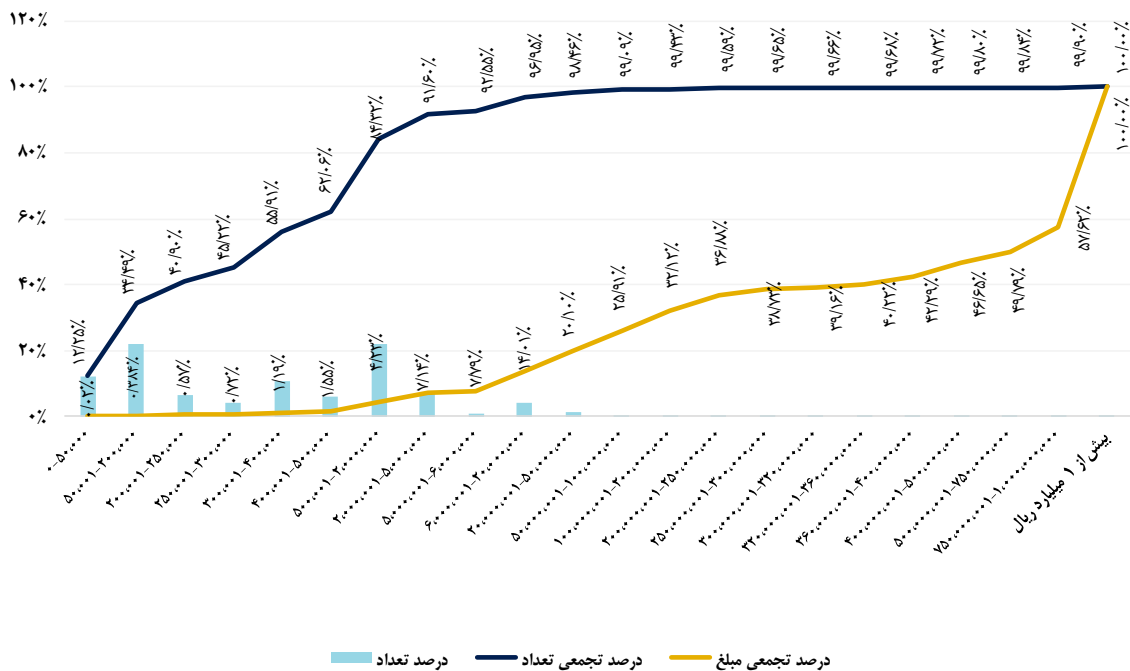
- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱۵-۲ مشخص است در آذر ۱۴۰۲:

- ۹۴/۹۰ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۵/۰۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۱۰ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

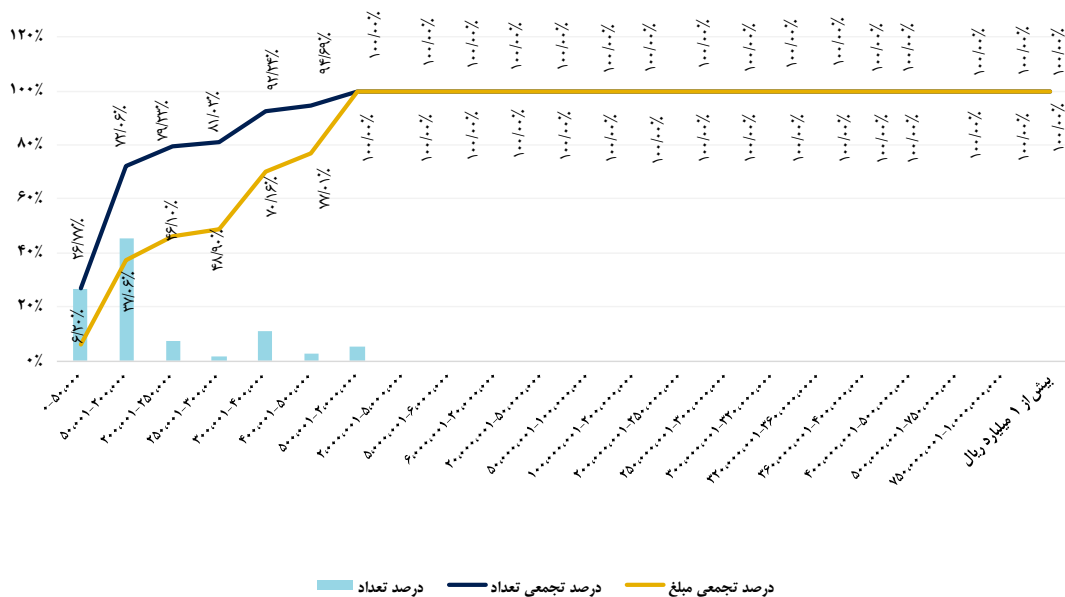
گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - آذر ۱۴۰۲

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در کمتر از بازه ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۲/۵۵ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴/۴۱ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - آذر ۱۴۰۲

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۲۶/۷۷ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۰ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۵۲/۴۶ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها - ۲-۳-۲

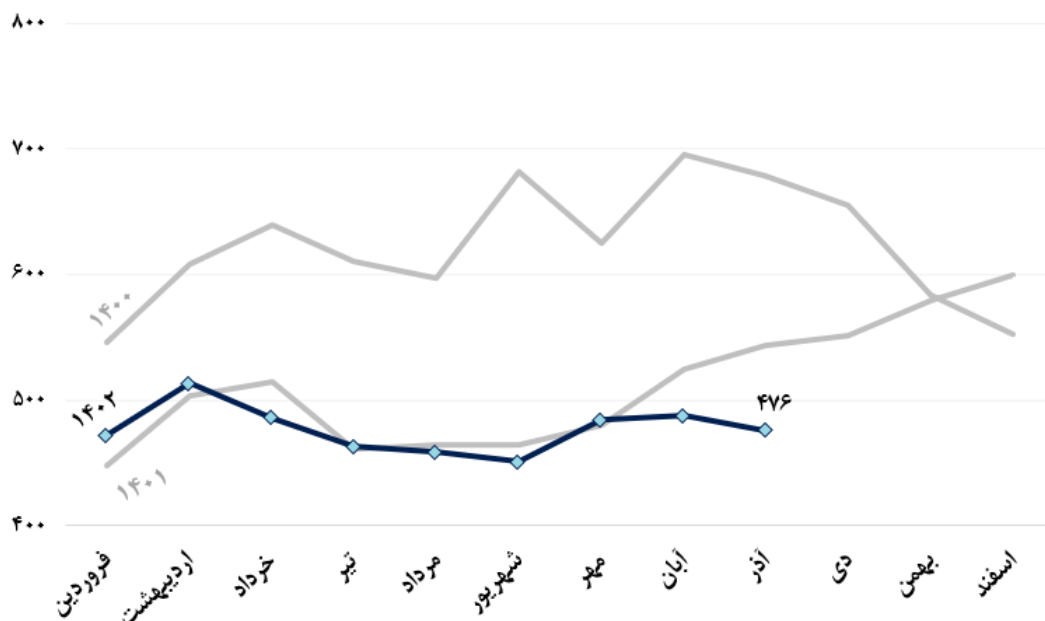
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارت می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در آذر ماه ۱۴۰۲ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۱ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه	مقایسه ماهانه		مقایسه نقطه به نقطه	مقایسه ماهانه		محاسبه نسبت دهکی
	آذر ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۱		آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	
درصد تغییرات			درصد تغییرات			
۱۱/۳۷٪	۲۰,۸۵۰,۰۲۸	۱۸,۷۲۲,۰۶۷	-۰/۸۲٪	۲۰,۸۵۰,۰۲۸	۲۰,۶۷۹,۸۸۲	میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۷/۱۶٪	۴۳,۸۰۵	۳۴,۴۴۹	۳/۳۵٪	۴۳,۸۰۵	۴۲,۳۸۴	میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)
-۱۲/۴۲٪	۴۷۵/۹۷	۵۴۳/۴۸	-۲/۴۵٪	۴۷۵/۹۷	۴۸۷/۹۲	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۱۲/۴۲- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۲/۴۵- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۰/۸۲ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۳/۳۵ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۲/۴۵- درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان رشد ۱۱/۹۵- واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۷۶ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

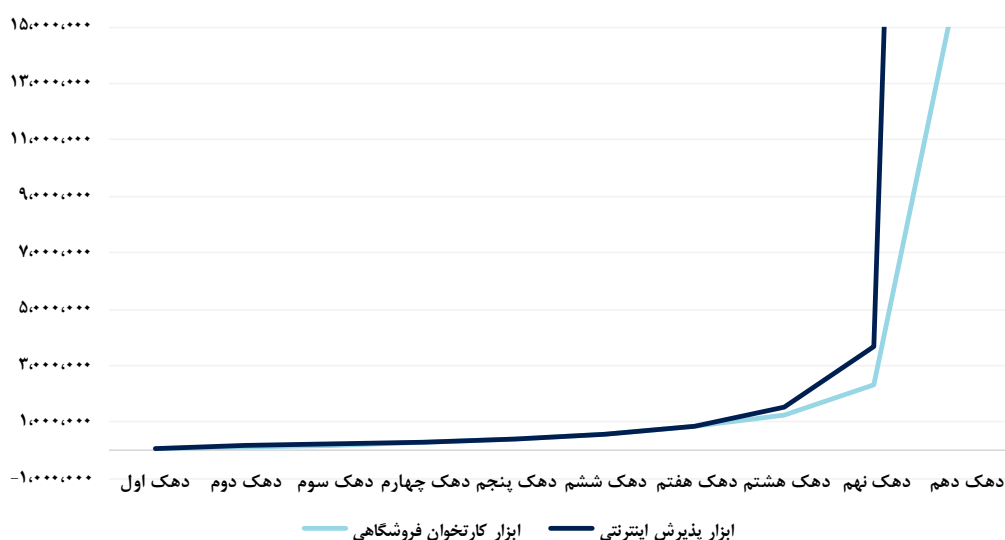
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه‌های	
۶۱,۸۲۶/۸۱	۴۳,۵۰۱/۱۷	دهک اول
۱۴۴,۰۴۵/۲۵	۱۰۴,۴۶۰/۵۳	دهک دوم
۲۱۸,۷۸۳/۴۹	۱۷۵,۹۲۰/۰۳	دهک سوم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۳۰۱,۴۴۴/۴۸	۲۶۹,۳۸۴/۴۲	دهک چهارم
۴۰۴,۹۱۰/۲۵	۳۸۹,۳۳۱/۵۲	دهک پنجم
۵۵۰,۳۹۰/۶۵	۵۵۶,۰۶۴/۸۵	دهک ششم
۸۳۵,۷۹۳/۳۶	۸۲۶,۰۷۱/۸۲	دهک هفتم
۱,۵۲۱,۰۵۲/۳۴	۱,۲۶۵,۲۴۰/۱۷	دهک هشتم
۳,۶۶۱,۲۴۶/۹۰	۲,۳۱۷,۱۲۹/۸۷	دهک نهم
۱۰۳,۳۷۹,۳۰۳/۱۱	۱۲,۸۷۵,۷۱۷/۰۹	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمات خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش‌ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۶ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمات خرید کالا و خدمات - آذر ۱۴۰۲

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۰۳,۳۷۹,۳۰۳/۱۱ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

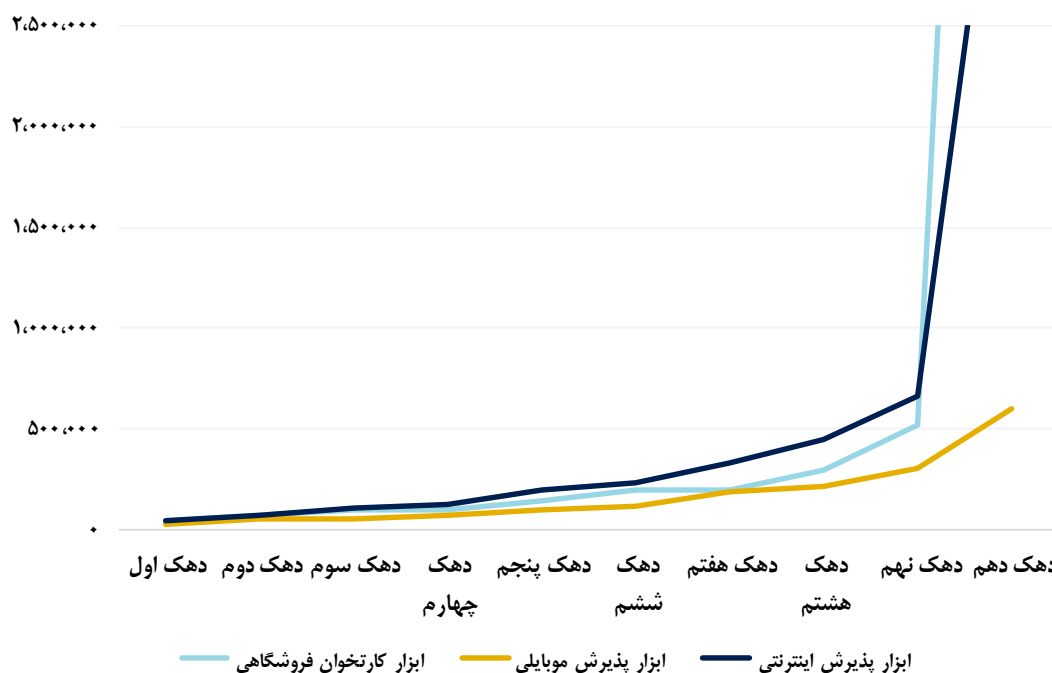
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۴۰,۶۳۱/۷۸	۲۲,۹۱۶/۹۴	۴۵,۷۵۷/۰۱	دهک اول
۶۸,۱۱۴/۹۳	۵۰,۰۰۰/۰۰	۶۹,۹۱۴/۶۳	دهک دوم
۱۰۲,۴۱۹/۹۸	۵۱,۴۱۳/۰۴	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۱۲۳,۹۰۴/۲۰	۶۶,۹۵۱/۶۰	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۹۸,۳۳۱/۶۴	۱۰۰,۰۰۰/۹۴	۱۴۶,۲۴۱/۶۴	دهک پنجم
۲۳۴,۱۸۵/۸۹	۱۱۴,۶۹۵/۴۲	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم
۳۳۰,۱۴۸/۲۸	۱۹۰,۸۱۸/۵۸	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۴۴۹,۹۷۱/۲۹	۲۱۶,۵۲۷/۹۶	۲۹۱,۰۲۳/۴۸	دهک هشتم
۶۵۹,۳۹۸/۰۹	۳۰۶,۸۱۲/۰۶	۵۲۰,۱۳۳/۴۷	دهک نهم
۴,۱۲۰,۳۱۶/۹۶	۶۰۱,۴۶۱/۳۱	۹,۶۴۳,۲۳۱/۲۵	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار

دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - آذر ۱۴۰۲

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴,۱۲۰,۳۱۶/۹۶ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۹,۶۴۳,۲۳۱/۲۵ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۶۰۱,۴۶۱/۳۱ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کلرتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۷۸ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۲۲ درصدی خطاهای رخ داده در آذر ۱۴۰۲ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۲

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۹۲/۷۸٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۱۹,۶۱۷,۷۰۷	۷/۲۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۴۲۵,۶۸۲,۱۸۰	۱۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در آذر ۱۴۰۲ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

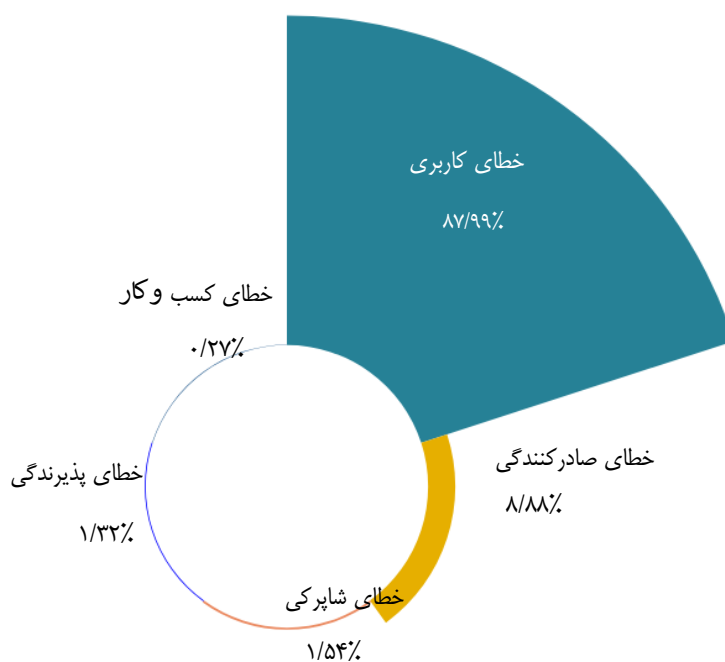
^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	آبان ۱۴۰۲	آذر ۱۴۰۲	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۷۱۲,۶۲۳	۴,۲۲۷,۱۳۹	۱۴۶/۸۲%
خطای کاربری	۲۷۱,۴۳۴,۱۷۷	۲۸۱,۲۳۱,۰۹۸	۳/۶۱%
خطای صادرکنندگی	۲۲,۳۹۴,۸۵۳	۲۸,۳۸۷,۳۸۰	۲۶/۷۶%
خطای شاپرکی	۳۸۹,۲۴۹	۴,۹۰۷,۴۹۴	۱۱۶۰/۷۶%
خطای کسب و کار	۷۹۷,۶۷۷	۸۶۴,۵۹۶	۸/۳۹%
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۹۶,۷۲۸,۵۷۹	۳۱۹,۶۱۷,۷۰۷	۷/۷۱%
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۴,۱۰۳,۴۹۸,۰۰۵	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۰/۰۶%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۴۰۰,۲۲۶,۵۸۴	۴,۴۲۵,۶۸۲,۱۸۰	۰/۵۸%

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - آذر ۱۴۰۲

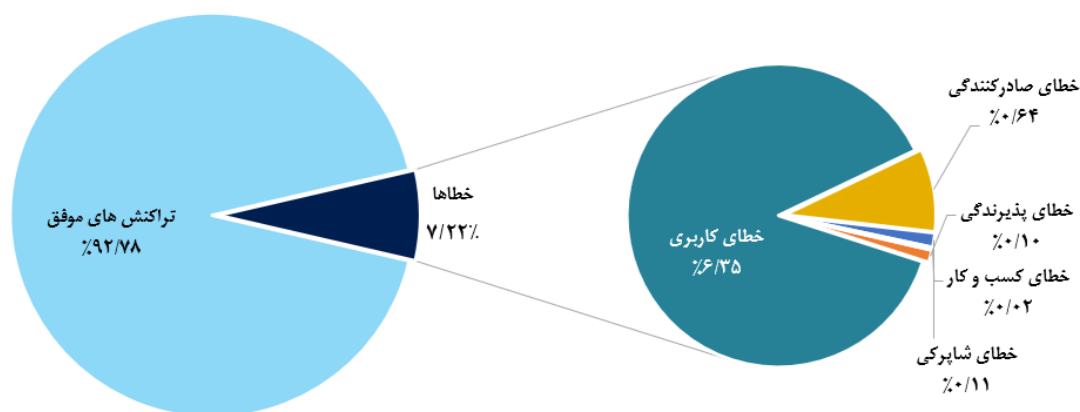
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۱-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۹۹ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - آذر ۱۴۰۲

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۲/۷۸%	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	تراکنش های موفق	موفق
۰/۱۰%	۴,۲۲۷,۱۳۹	خطای پذیرندگی	ناموفق
۶/۳۵%	۲۸۱,۲۳۱,۰۹۸	خطای کاربری	
۰/۶۴%	۲۸,۳۸۷,۳۸۰	خطای صادرکنندگی	
۰/۱۱%	۴,۹۰۷,۴۹۴	خطای شاپرکی	
۰/۰۲%	۸۶۴,۵۹۶	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰%	۴,۴۲۵,۶۸۲,۱۸۰	تعداد کل تراکنش‌ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۳ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای کسب و کار با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۱/۵۴ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در آذر ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - آذر ۱۴۰۲ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها آذر ۱۴۰۲	سهم از کل تراکنش‌ها آبان ۱۴۰۲	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۵۷٪	۰/۱۰٪	۰/۰۴٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۱۸۶٪	۶/۳۵٪	۶/۱۷٪	خطای کاربری	
-۰/۱۳۲٪	۰/۶۴٪	۰/۵۱٪	خطای صادرکنندگی	
-۰/۱۰۲٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰۹٪	خطای شاپرکی	
-۰/۰۰۱۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	کسب و کار	
-۰/۴۷۸٪	۷/۲۲٪	۶/۷۴٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
-۰/۴۷۸٪	۹۲/۷۸٪	۹۳/۲۶٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم تمام گروه خطاها از کل تراکنش‌های آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان ماه می‌باشد.

۳-۳ - کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپراک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

آذر ۱۴۰۲		آبان ۱۴۰۲		آبان ۱۴۰۱		تراکنش‌های موفق
کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش‌ها	
۹۹/۱۳٪	۴,۳۸۷,۲۹۵,۵۷۱	۹۹/۴۳٪	۴,۳۷۴,۹۳۲,۱۸۲	۹۹/۱۲٪	۳,۹۷۸,۱۹۷,۸۲۶	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۸۹٪	۴,۴۲۰,۷۷۴,۶۸۶	۹۹/۹۹٪	۴,۳۹۹,۸۳۷,۳۳۵	۹۹/۹۹٪	۴,۰۱۳,۴۵۱,۱۳۶	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراکی ^{۱۹}
	۴,۴۲۵,۶۸۲,۱۸۰	-	۴,۴۰۰,۲۲۶,۵۸۴		۴,۰۱۳,۶۹۱,۳۳۴	تعداد کل تراکنش

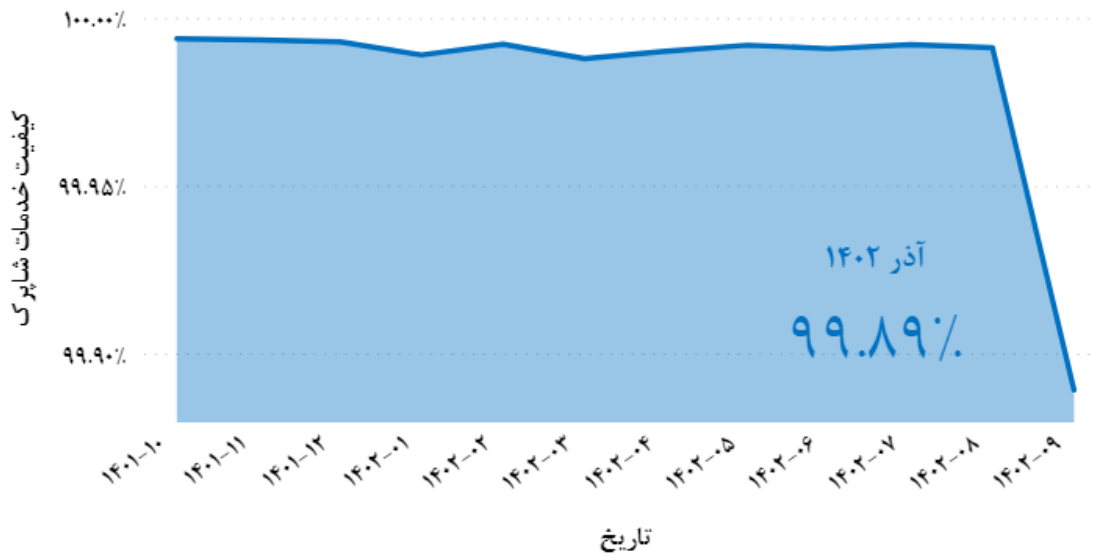
جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۸۹ درصدی خدمات شرکت شاپراک در آذر ۱۴۰۲ می‌باشد که نسبت به آبان ۱۴۰۱ تغییر ۰/۱۰۵- درصدی و نسبت به آبان ۱۴۰۲ رشد ۰/۱۰۲۰- درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به آذر ۱۴۰۲ قابل مشاهده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربر یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

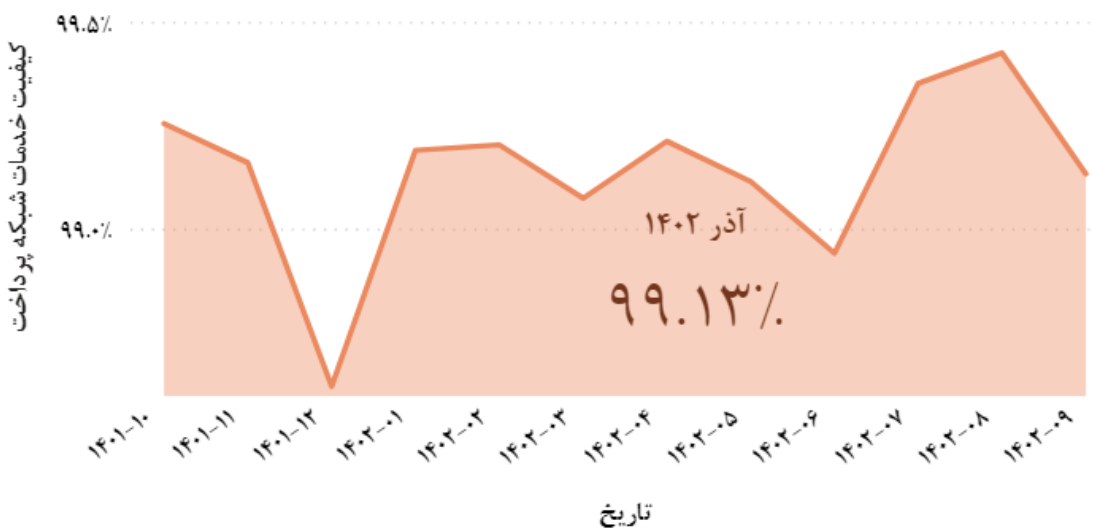
^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپراک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپراکی را شامل می‌شود.

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به آذر ۱۴۰۲

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های آذر ۱۴۰۲ و دی ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به آذر ۱۴۰۲

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۱ و آبان ۱۴۰۲ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - آبان و آذر ۱۴۰۲

تغییرات	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	تراکنش‌های مغایرتی
۱۸/۰۳٪	۴۲۹,۹۵۳	۳۶۴,۲۶۵	تعداد تراکنش‌های مغایرتی
۰/۰۶٪	۴,۱۰۶,۰۶۴,۴۷۳	۴,۱۰۳,۴۹۸,۰۰۵	تعداد کل تراکنش‌ها
۰/۰۰۱۶٪	۰/۰۱۰٪	۰/۰۰۹٪	نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌ها

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام آذر ماه نسبت به آبان ماه با افزایش ۱۸/۰۳ درصدی همراه بوده است. همزمان با افزایش ۰/۰۶ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۱۶ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکتهای در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکتهای در بازار کارتهای فروشگاهی تحلیل می‌شود.

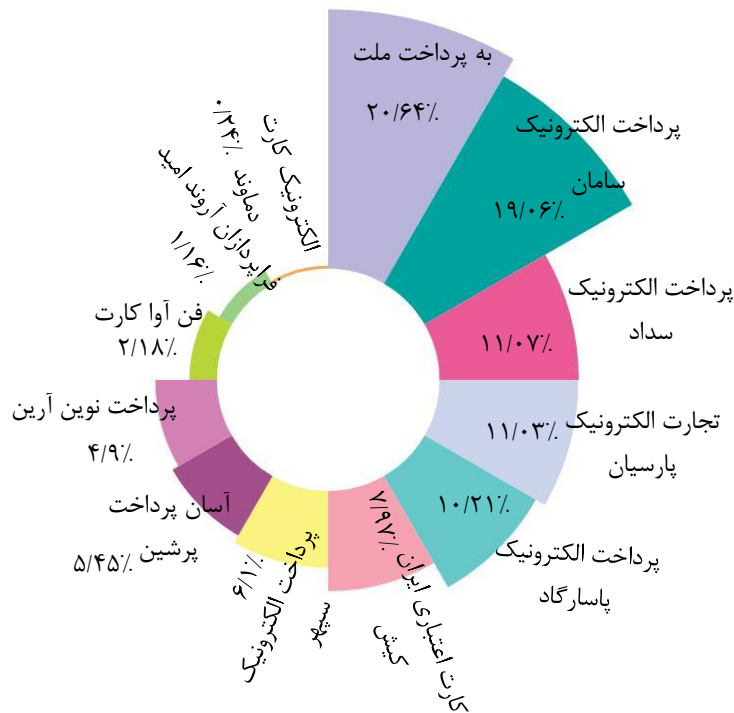
۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخدادهای تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های

حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - آذر ۱۴۰۲

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۲۰/۶۴ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۱ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش آبان ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۲ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۵۴ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در آذر ماه از مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ترتیب با پوشش ۲۹/۴۹ و ۴۴/۸۶ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد.

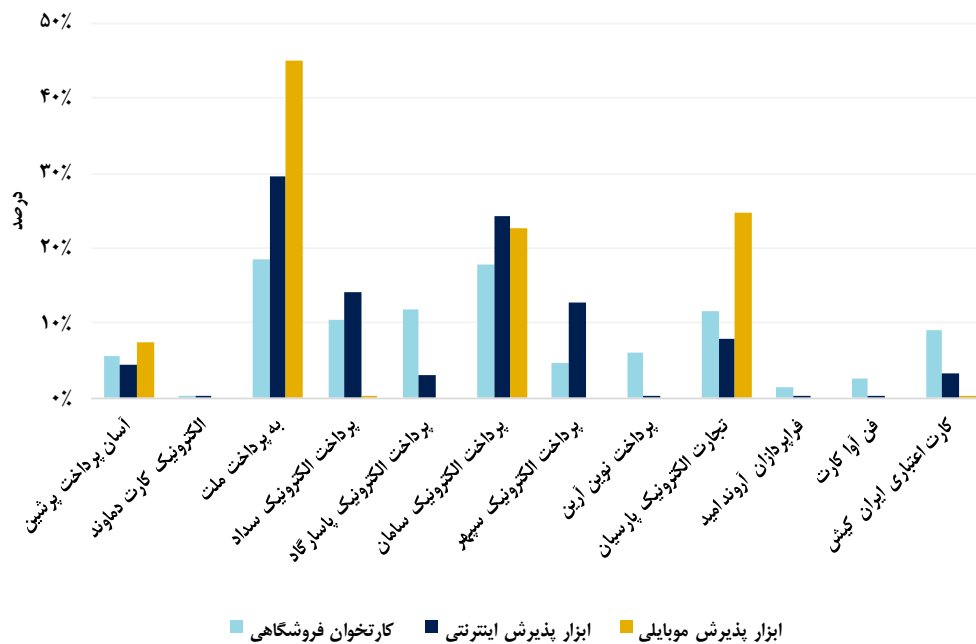
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - آبان و آذر ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۹۲٪	۵/۶۷٪	-۰/۲۵٪	۴/۱۰٪	۴/۴۸٪	۰/۳۸٪	۷/۳۹٪	۷/۴۷٪	۰/۰۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۰٪	۰/۳۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۵۶٪	۱۸/۵۴٪	-۰/۰۱٪	۲۸/۸۴٪	۲۹/۴۹٪	۰/۶۵٪	۴۴/۳۲٪	۴۴/۸۶٪	۰/۵۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۶٪	۱۰/۳۹٪	-۰/۱۷٪	۱۴/۳۴٪	۱۴/۱۱٪	-۰/۲۳٪	۰/۵۱٪	۰/۳۳٪	-۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۰۲٪	۱۱/۸۷٪	-۰/۱۵٪	۴/۰۸٪	۳/۰۹٪	-۰/۹۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۳۶٪	۱۷/۸۵٪	+۰/۴۹٪	۲۳/۹۹٪	۲۴/۲۶٪	۰/۲۷٪	۲۲/۲۶٪	۲۲/۶۳٪	۰/۳۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۴۰٪	۴/۵۹٪	۰/۱۹٪	۱۱/۹۰٪	۱۲/۶۹٪	۰/۷۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۵/۷۰٪	۵/۹۷٪	۰/۲۸٪	۰/۲۹٪	۰/۲۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۶۴٪	۱۱/۷۰٪	۰/۰۶٪	۸/۸۲٪	۸/۰۲٪	-۰/۸۰٪	۲۵/۴۶٪	۲۴/۷۰٪	-۰/۷۶٪
فراپردازان آروند امید	۱/۴۵٪	۱/۴۲٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۶۴٪	۲/۶۱٪	-۰/۰۳٪	۰/۳۱٪	۰/۳۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۴۶٪	۹/۰۸٪	-۰/۳۷٪	۳/۳۱٪	۳/۲۲٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۴٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با افزایش ۰/۴۹ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" تعلق دارد. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۰/۹۹ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با ۰/۷۶ درصد کاهش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۲-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در آذر ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آرونند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۲ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در آذر ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۷۴ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت

گزارش اقتصادی شاپرک

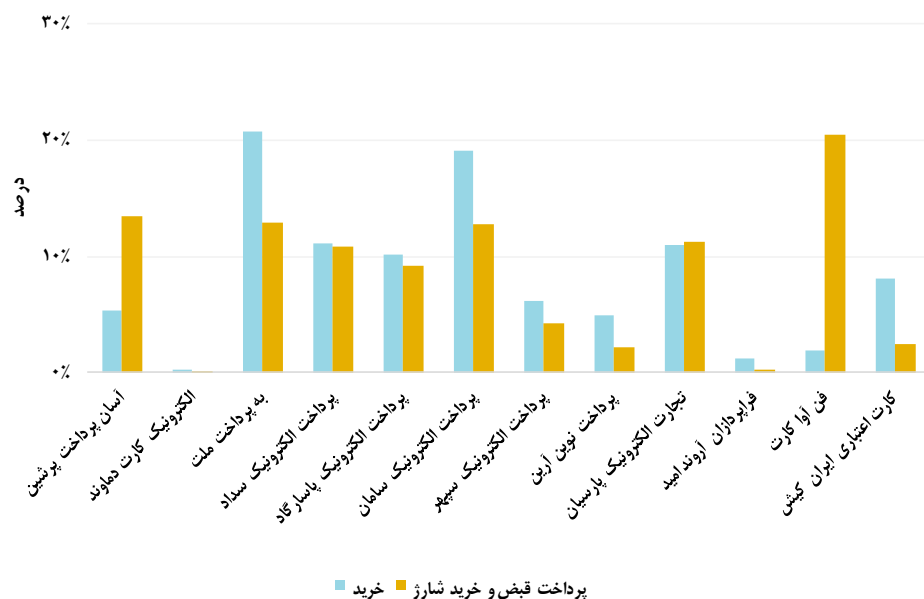
قبض و خرید شارژ آذر ماه با سهم مبلغی ۲۰/۴۵ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- آبان و آذر ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۴۷٪	۵/۳۴٪	-۰/۱۴٪	۱۳/۸۱٪	۱۳/۴۲٪	-۰/۳۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۵٪	۰/۲۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۲۰/۵۶٪	۲۰/۷۴٪	۰/۱۸٪	۱۳/۴۲٪	۱۲/۸۷٪	-۰/۵۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۲۳٪	۱۱/۰۷٪	-۰/۱۶٪	۱۱/۳۹٪	۱۰/۸۶٪	-۰/۵۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۵۸٪	۱۰/۲۲٪	-۰/۳۶٪	۹/۳۲٪	۹/۱۶٪	-۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۶۴٪	۱۹/۱۴٪	۰/۵۱٪	۱۳/۶۶٪	۱۲/۷۷٪	-۰/۸۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۷۷٪	۶/۱۳٪	۰/۳۶٪	۴/۵۱٪	۴/۲۶٪	-۰/۲۶٪
پرداخت نوین آراین	۴/۷۴٪	۴/۹۴٪	۰/۲۰٪	۲/۴۴٪	۲/۲۶٪	-۰/۱۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۱۴٪	۱۱/۰۳٪	-۰/۱۱٪	۱۱/۵۵٪	۱۱/۲۶٪	-۰/۲۸٪
فراپردازان آروند امید	۱/۲۰٪	۱/۱۷٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۲٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۰۱٪	۱/۹۳٪	-۰/۰۸٪	۱۶/۸۵٪	۲۰/۴۵٪	۳/۶۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۴۱٪	۸/۰۵٪	-۰/۳۶٪	۲/۷۷٪	۲/۴۱٪	-۰/۳۶٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در آبان ماه و ماه جاری با ۰/۵۱ درصد افزایش شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با افزایش ۳/۶۰ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در آذر ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - آذر ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فرابردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۲ را منعکس نموده است.

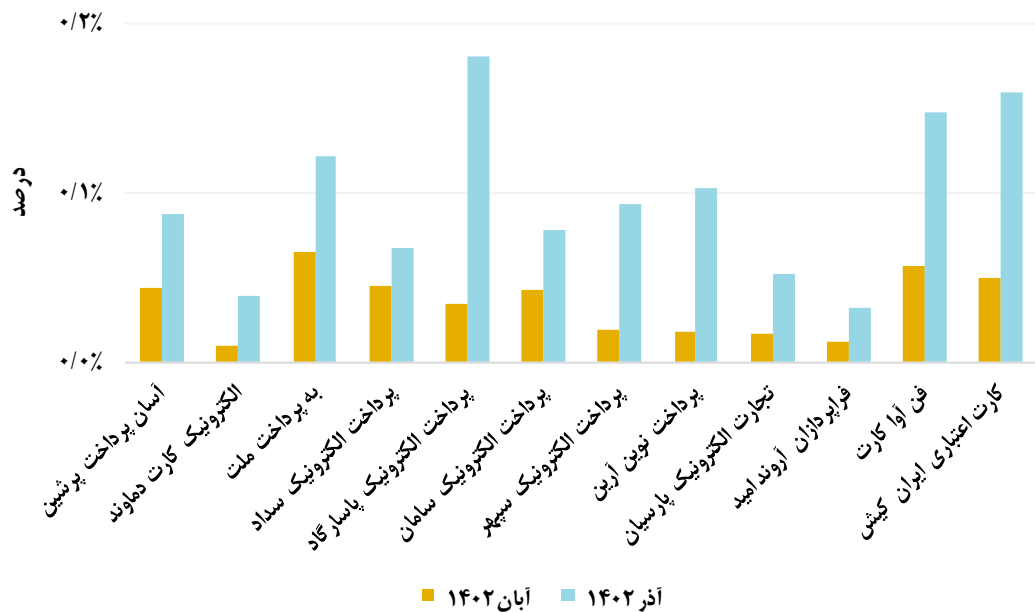
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP-آبان و آذر ۱۴۰۲

درصد تغییرات	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
	آذر	آبان	
-۰/۰۴۳٪	-۰/۰۸۷٪	-۰/۰۴۳٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۳۰٪	-۰/۰۳۹٪	+۰/۰۰۹٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۵۸٪	-۰/۱۲۲٪	+۰/۰۶۵٪	به پرداخت ملت
-۰/۰۲۳٪	-۰/۰۶۸٪	-۰/۰۴۵٪	پرداخت الکترونیک سداد
+۰/۱۴۷٪	+۰/۱۸۱٪	-۰/۰۳۴٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۳۵٪	-۰/۰۷۸٪	-۰/۰۴۳٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۷۴٪	-۰/۰۹۳٪	-۰/۰۱۹٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۸۴٪	-۰/۱۰۳٪	-۰/۰۱۸٪	پرداخت نوین آراین
-۰/۰۳۶٪	-۰/۰۵۲٪	-۰/۰۱۷٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۲۰٪	+۰/۰۳۲٪	-۰/۰۱۲٪	فراپردازان آروند امید
-۰/۰۹۱٪	-۰/۱۴۸٪	-۰/۰۵۷٪	فن آوا کارت
-۰/۱۱۰٪	-۰/۱۶۰٪	-۰/۰۵۰٪	کارت اعتباری ایران کیش

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه آذر شرکت "فراپردازان آروند امید"، با رقمی برابر با ۰/۰۳۲ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب رقم ۰/۱۸۱ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" به گونه‌ای بوده که سبب افزایش ۱۴۶/۵۸ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - آبان و آذر ۱۴۰۲

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین افزایش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۰۲۰ درصد در شرکت "فراپردازان آروند امید" رخ داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رقم ۰/۱۴۷ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۲-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپراک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه آبان و آذر ۱۴۰۲ در جدول ۴-۴ ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۵۱ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" نیز با سهم بازار ۵۷/۸۹ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان‌های فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۵۳/۷۶ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - آبان و آذر ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۵%	۵/۰۳%	-۰/۰۲%	۲۳/۸۳%	۲۳/۹۲%	۰/۰۹%	۵۵/۵۴%	۵۳/۷۶%	-۱/۷۸%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۹%	۰/۵۹%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۲%	۰/۰۱%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۹/۷۲%	۹/۸۱%	۰/۰۹%	۲/۶۳%	۲/۷۴%	۰/۱۲%	۲۱/۲۲%	۲۳/۶۵%	۲/۴۲%
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۴%	۸/۵۱%	-۰/۰۳%	۱/۷۷%	۱/۷۶%	-۰/۰۱%	۰/۵۱%	۰/۵۲%	۰/۰۱%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۴۲%	۱۹/۵۱%	۰/۰۹%	۲/۹۱%	۲/۶۷%	-۰/۲۴%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۱۶%	۱۴/۲۹%	۰/۱۳%	۴/۸۸%	۴/۸۵%	-۰/۰۳%	۱۳/۷۷%	۱۳/۵۰%	-۰/۲۷%
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۵۴%	۴/۸۷%	۰/۳۴%	۳/۴۷%	۳/۸۸%	۰/۴۱%	۰/۳۹%	۰/۳۸%	-۰/۰۱%
پرداخت نوین آرتین	۹/۰۴%	۹/۵۳%	+۰/۴۹%	۰/۱۴%	۰/۱۳%	-۰/۰۱%	۰/۲۱%	۰/۲۱%	۰/۰۰%
تجارت الکترونیک پارسین	۱۱/۶۴%	۱۱/۱۷%	-۰/۴۷%	۵۸/۴۹%	۵۷/۸۹%	-۰/۶۰%	۵/۴۵%	۵/۲۸%	-۰/۱۶%
فرایرداران آروند امید	۳/۲۶%	۳/۳۷%	۰/۱۱%	۰/۱۳%	۰/۱۳%	۰/۰۰%	۰/۵۱%	۰/۵۰%	-۰/۰۱%
فن آوا کارت	۴/۴۳%	۴/۰۶%	-۰/۳۷%	۰/۲۱%	۰/۲۱%	۰/۰۰%	۰/۲۴%	۰/۲۱%	-۰/۰۳%
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۶۲%	۹/۳۷%	-۰/۲۵%	۱/۵۵%	۱/۸۲%	۰/۲۷%	۲/۱۳%	۱/۹۷%	-۰/۱۶%

در سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاه‌های، در شرکت "پرداخت نوین آرین" با ۰/۴۹ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۶۱ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۲/۴۲ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی آبان و آذر ۱۴۰۲ در جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار با کسب ۱۹/۴۳ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۳۱/۷۷ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین این شرکت با ۵۲/۶۷ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - آبان و آذر ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف	آبان	آذر	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۲٪	۴/۹۶٪	-۰/۰۶٪	۱۶/۵۷٪	۱۶/۵۷٪	۰٪	۵/۶۳٪	۵/۳۳٪	-۰/۳۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۵٪	۰/۵۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۸۴٪	۱۰/۸۹٪	۰/۰۵٪	۱۶/۹۰٪	۱۷/۵۳٪	۰/۶۳٪	۲۴/۶۵٪	۲۴/۶۷٪	۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۹۹٪	۸/۷۶٪	-۰/۲۳٪	۵/۰۶٪	۴/۶۹٪	-۰/۳۷٪	۹/۸۶٪	۹/۳۳٪	-۰/۵۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۵۳٪	۱۹/۴۳٪	-۰/۱۰٪	۷/۳۶٪	۶/۲۱٪	-۱/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۱۳٪	۱۵/۱۳٪	۰٪	۳۳/۶۲٪	۳۱/۷۷٪	-۱/۸۵٪	۵۳/۵۲٪	۵۲/۶۷٪	-۰/۸۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۵۶٪	۴/۹۰٪	۰/۳۴٪	۲۱/۹۳٪	۱۵/۵۶٪	-۶/۳۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰٪
پرداخت نوین آرین	۸/۴۸٪	۸/۸۸٪	۰/۴۰٪	۰/۷۲٪	۰/۶۳٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۷۱٪	۱۰/۶۸٪	-۰/۰۴٪	۴/۹۷٪	۴/۵۱٪	-۰/۴۶٪	۳/۵۲٪	۵/۳۳٪	۱/۸۱٪
فرابردازان آروند امید	۲/۷۳٪	۲/۷۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۴۹٪	۰/۵۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰٪
فن آوا کارت	۳/۴۲٪	۳/۲۸٪	-۰/۱۴٪	۰/۱۵٪	۰/۱۳٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۰/۰۴٪	۹/۸۵٪	-۰/۱۹٪	۲/۴۴٪	۱/۹۱٪	-۰/۵۳٪	۲/۸۲٪	۲/۶۷٪	-۰/۱۵٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "پرداخت نوین آرین" با افزایش ۰/۴۰ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار شرکت "آسان پرداخت پرشین" با افزایش ۱۰/۲۱ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش ۱/۸۱ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه

کارتخوان فروشگاه به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش ها اهمیت ویژه ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت می دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان های فروشگاه در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن ها در تراکنش ها، مطالعه ای در عملکرد شرکت ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن ها، نحوه ی توزیع این ابزارها توسط شرکت ها مورد بررسی قرار می گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاه در هر استان محاسبه می گردد و سپس مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان های فروشگاه در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه تراکنش دار برای هر یک از آن ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره جویی از آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر یک از استان های کشور پرداخته می شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی هر استان را برای آذر ماه نشان می دهد. شرکت های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسبان" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان های کشور داشته اند.

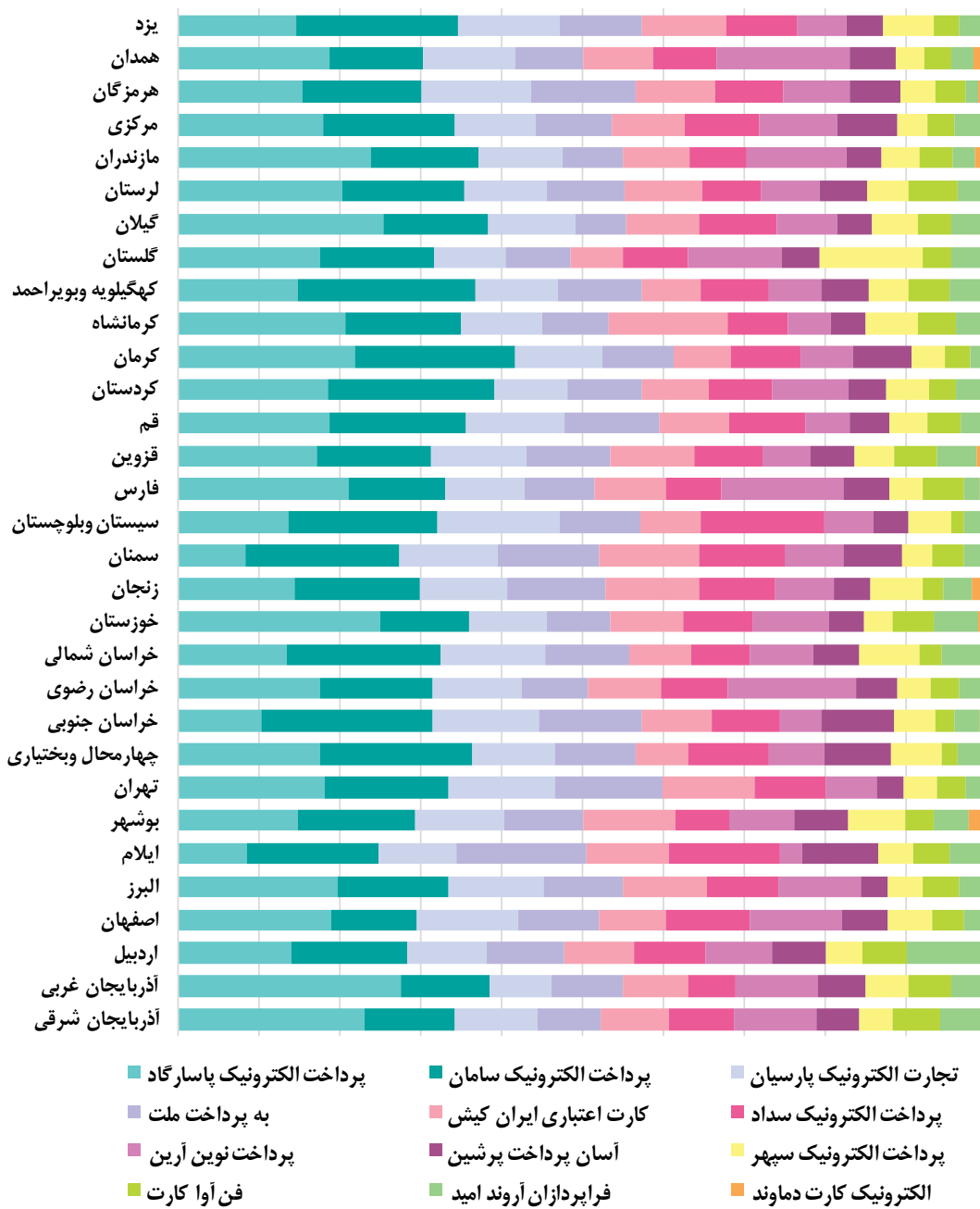
^{۲۱} سهم تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه از کل تراکنش های شبکه پرداخت در آذر ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۸۱ درصد مبالغ تراکنش های این شبکه را جابجا می نماید.

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - آذر ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرودانت	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فرا پردازان آروند امید	فن او کارت	کارت اعتباری ایران کیس
آذربایجان شرقی	۵/۲۹٪	۰/۳۳٪	۷/۸۰٪	۸/۱۰٪	۲۲/۹۴٪	۱۱/۲۵٪	۴/۱۵٪	۱۰/۱۲٪	۱۰/۲۸٪	۵/۴۸٪	۵/۸۴٪	۸/۴۴٪
آذربایجان غربی	۵/۹۰٪	۰/۲۸٪	۸/۸۲٪	۵/۹۰٪	۲۷/۵۸٪	۱۰/۸۵٪	۵/۲۶٪	۱۰/۱۳٪	۷/۷۴٪	۴/۰۴٪	۵/۳۶٪	۸/۱۵٪
اردبیل	۶/۶۶٪	۰/۴۶٪	۹/۶۳٪	۸/۸۹٪	۱۴/۰۱٪	۱۴/۳۴٪	۴/۴۹٪	۸/۱۹٪	۹/۸۴٪	۹/۳۶٪	۵/۶۱٪	۸/۵۳٪
اصفهان	۵/۷۱٪	۰/۳۷٪	۱۰/۰۷٪	۱۰/۳۷٪	۱۸/۹۸٪	۱۰/۴۲٪	۵/۵۷٪	۱۱/۴۵٪	۱۲/۵۹٪	۲/۴۱٪	۳/۸۵٪	۸/۲۲٪
البرز	۳/۳۰٪	۰/۳۹٪	۹/۹۰٪	۸/۹۲٪	۱۹/۷۵٪	۱۳/۶۴٪	۴/۳۵٪	۱۰/۲۵٪	۱۱/۸۰٪	۲/۹۱٪	۴/۵۰٪	۱۰/۳۰٪
ایلام	۹/۳۶٪	۰/۱۸٪	۱۶/۱۶٪	۱۳/۶۰٪	۸/۵۴٪	۱۶/۲۷٪	۴/۴۳٪	۲/۷۹٪	۹/۵۰٪	۴/۳۲٪	۴/۵۲٪	۱۰/۳۳٪
بوشهر	۶/۶۳٪	۲/۱۸٪	۹/۹۸٪	۶/۶۸٪	۱۴/۷۳٪	۱۴/۵۷٪	۷/۰۸٪	۷/۹۹٪	۱۰/۹۰٪	۴/۳۰٪	۳/۶۲٪	۱۱/۳۴٪
تهران	۳/۳۸٪	۰/۳۳٪	۱۳/۳۶٪	۸/۷۵٪	۱۸/۱۴٪	۱۵/۳۲٪	۴/۰۸٪	۶/۲۱٪	۱۳/۱۰٪	۲/۳۲٪	۳/۵۶٪	۱۱/۴۷٪
چهارمحال و بختیاری	۸/۱۵٪	۰/۵۴٪	۹/۹۱٪	۱۰/۰۰٪	۱۷/۵۴٪	۱۸/۸۴٪	۶/۳۱٪	۶/۸۹٪	۱۰/۱۹٪	۲/۹۴٪	۲/۱۰٪	۶/۵۷٪
خراسان جنوبی	۸/۹۷٪	۰/۷۴٪	۱۲/۶۰٪	۸/۳۲٪	۱۰/۲۱٪	۲۱/۳۲٪	۵/۱۰٪	۵/۱۹٪	۱۳/۱۶٪	۳/۲۹٪	۲/۳۶٪	۸/۷۵٪
خراسان رضوی	۵/۰۲٪	۰/۵۰٪	۸/۲۱٪	۸/۲۴٪	۱۷/۵۲٪	۱۳/۹۳٪	۴/۲۹٪	۱۵/۸۶٪	۱۰/۹۸٪	۲/۹۵٪	۳/۳۷٪	۹/۱۲٪
خراسان شمالی	۵/۷۵٪	۰/۶۰٪	۱۰/۴۱٪	۷/۳۵٪	۱۳/۳۶٪	۱۹/۱۰٪	۷/۳۲٪	۷/۷۷٪	۱۲/۹۲٪	۴/۹۹٪	۲/۷۷٪	۷/۶۶٪
خوزستان	۴/۲۸٪	۱/۱۰٪	۷/۷۷٪	۸/۵۵٪	۲۴/۹۸٪	۱۰/۹۵٪	۳/۴۸٪	۹/۴۶٪	۹/۷۵٪	۵/۴۳٪	۵/۱۴٪	۹/۱۰٪
زنجان	۴/۳۷٪	۱/۷۸٪	۱۲/۲۱٪	۹/۴۷٪	۱۴/۳۷٪	۱۵/۵۵٪	۶/۵۰٪	۷/۳۲٪	۱۰/۷۶٪	۳/۵۰٪	۲/۶۶٪	۱۱/۵۱٪
سمنان	۷/۲۸٪	۰/۱۹٪	۱۲/۴۳٪	۱۰/۶۶٪	۸/۳۳٪	۱۸/۹۴٪	۳/۸۴٪	۷/۰۸٪	۱۲/۳۲٪	۲/۶۲٪	۳/۸۶٪	۱۲/۴۶٪
سیستان و بلوچستان	۴/۲۶٪	۰/۱۶٪	۱۰/۰۴٪	۱۵/۳۳٪	۱۳/۵۱٪	۱۸/۴۶٪	۵/۳۹٪	۶/۲۰٪	۱۵/۰۹٪	۲/۶۱٪	۱/۵۳٪	۷/۵۲٪
فارس	۵/۵۳٪	۰/۹۱٪	۸/۶۸٪	۶/۸۸٪	۲۱/۰۶٪	۱۲/۰۰٪	۴/۲۹٪	۱۵/۱۵٪	۹/۷۱٪	۱/۹۰٪	۵/۰۰٪	۸/۹۰٪
قزوین	۵/۵۶٪	۱/۱۳٪	۱۰/۴۰٪	۸/۴۲٪	۱۷/۰۲٪	۱۴/۳۲٪	۴/۹۲٪	۵/۸۸٪	۱۱/۷۱٪	۵/۰۴٪	۵/۱۹٪	۱۰/۴۱٪
قم	۴/۸۶٪	۰/۰۷٪	۱۱/۶۵٪	۹/۳۰٪	۱۸/۶۴٪	۱۷/۰۲٪	۴/۷۵٪	۵/۶۳٪	۱۲/۱۷٪	۳/۱۲٪	۴/۰۶٪	۸/۷۳٪
کردستان	۴/۶۹٪	۰/۴۶٪	۹/۰۹٪	۷/۷۳٪	۱۸/۴۷٪	۲۰/۵۸٪	۵/۳۵٪	۹/۵۶٪	۹/۱۴٪	۳/۳۹٪	۳/۱۷٪	۸/۳۹٪
کرمان	۷/۲۶٪	۰/۱۸٪	۸/۷۴٪	۸/۶۵٪	۲۱/۹۰٪	۱۹/۶۸٪	۳/۹۷٪	۶/۵۴٪	۱۰/۸۹٪	۱/۸۳٪	۳/۲۰٪	۷/۱۶٪
کرمانشاه	۴/۳۴٪	۰/۱۸٪	۸/۳۱٪	۷/۵۱٪	۲۰/۷۳٪	۱۴/۲۴٪	۶/۴۹٪	۵/۳۲٪	۱۰/۰۰٪	۳/۵۱٪	۴/۷۴٪	۱۴/۶۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۹۶٪	۰/۱۷٪	۱۰/۴۰٪	۸/۳۶٪	۱۴/۸۴٪	۲۱/۸۳٪	۴/۹۳٪	۶/۵۰٪	۱۰/۳۴٪	۴/۴۶٪	۵/۰۱٪	۷/۲۰٪
گلستان	۴/۸۰٪	۰/۵۳٪	۸/۰۵٪	۸/۰۵٪	۱۷/۴۴٪	۱۴/۱۶٪	۱۲/۷۵٪	۱۱/۵۱٪	۸/۸۱٪	۳/۸۸٪	۳/۴۳٪	۶/۵۸٪
گیلان	۴/۴۰٪	۰/۴۶٪	۶/۱۹٪	۹/۶۸٪	۲۵/۳۱٪	۱۳/۰۸٪	۵/۶۸٪	۷/۳۹٪	۱۰/۷۴٪	۳/۸۲٪	۴/۱۷٪	۹/۰۸٪
لرستان	۵/۹۵٪	۰/۰۴٪	۹/۶۴٪	۷/۱۱٪	۲۰/۲۱٪	۱۵/۳۴٪	۵/۰۷٪	۷/۲۳٪	۱۰/۰۹٪	۳/۶۲٪	۶/۰۶٪	۹/۷۲٪
مازندران	۴/۳۳٪	۱/۴۳٪	۷/۵۷٪	۷/۰۳٪	۲۳/۷۱٪	۱۳/۴۱٪	۴/۷۳٪	۱۲/۴۷٪	۱۰/۳۹٪	۲/۶۳٪	۴/۱۹٪	۸/۱۳٪
مرکزی	۷/۵۸٪	۰/۲۰٪	۹/۳۶٪	۹/۰۶٪	۱۷/۹۲٪	۱۶/۳۳٪	۳/۷۷٪	۹/۶۴٪	۱۰/۰۶٪	۳/۷۱٪	۳/۳۰٪	۹/۱۷٪
هرمزگان	۶/۳۸٪	۱/۰۰٪	۱۲/۹۵٪	۸/۴۲٪	۱۵/۴۵٪	۱۴/۷۱٪	۴/۳۷٪	۸/۲۷٪	۱۳/۴۴٪	۱/۶۰٪	۳/۷۰٪	۹/۸۲٪
همدان	۵/۵۴٪	۱/۶۱٪	۸/۴۶٪	۷/۸۳٪	۱۸/۷۳٪	۱۱/۵۰٪	۳/۵۹٪	۱۶/۶۴٪	۱۱/۴۹٪	۲/۶۶٪	۳/۴۵٪	۸/۵۰٪
یزد	۴/۵۸٪	۰/۴۹٪	۱۰/۲۷٪	۸/۸۶٪	۱۴/۵۵٪	۲۰/۰۷٪	۶/۳۳٪	۶/۰۸٪	۱۲/۵۶٪	۲/۸۱٪	۳/۱۶٪	۱۰/۲۳٪

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره آذر ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان- آذر ۱۴۰۲

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین‌کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها است.^{۳۳} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در آذر ماه محاسبه شده است.

^{۳۳} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت-آبان و آذر ۱۴۰۲

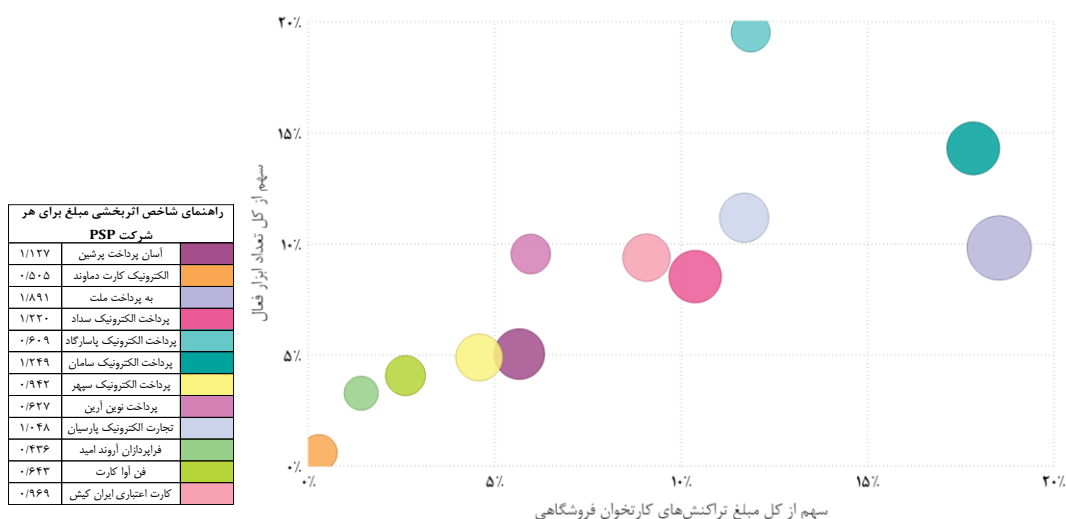
شرکت	کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی	
	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	آبان	آذر
آسان پرداخت پرشین	۵/۶۷٪	۵/۰۳٪	۱/۱۷۱	۱/۱۲۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۰٪	۰/۵۹٪	۰/۵۱۳	۰/۵۰۵
به پرداخت ملت	۱۸/۵۴٪	۹/۸۱٪	۱/۹۰۹	۱/۸۹۱
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۹٪	۸/۵۱٪	۱/۲۳۷	۱/۲۲۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۸۷٪	۱۹/۵۱٪	۰/۶۱۹	۰/۶۰۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۸۵٪	۱۴/۲۹٪	۱/۲۲۶	۱/۲۴۹
پرداخت الکترونیک سپهر	۴/۵۹٪	۴/۸۷٪	۰/۹۷۰	۰/۹۴۲
پرداخت نوین آراین	۵/۹۷٪	۹/۵۳٪	۰/۶۳۰	۰/۶۲۷
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۷۰٪	۱۱/۱۷٪	۱/۰۰۰	۱/۰۴۸
فراپردازان آروند امید	۱/۴۲٪	۳/۲۷٪	۰/۴۴۵	۰/۴۳۶
فن آوا کارت	۲/۶۱٪	۴/۰۶٪	۰/۵۹۷	۰/۶۴۳
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۸٪	۹/۳۷٪	۰/۹۸۳	۰/۹۶۹

در آذر ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی در آذر ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با $۰/۰۴۸$ واحد افزایش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و افزایش سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاهی آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره آذر ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی مبلغی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است.

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- آذر ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ هر یک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۳۳} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های

^{۳۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

کارتخوان فروشگاهی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

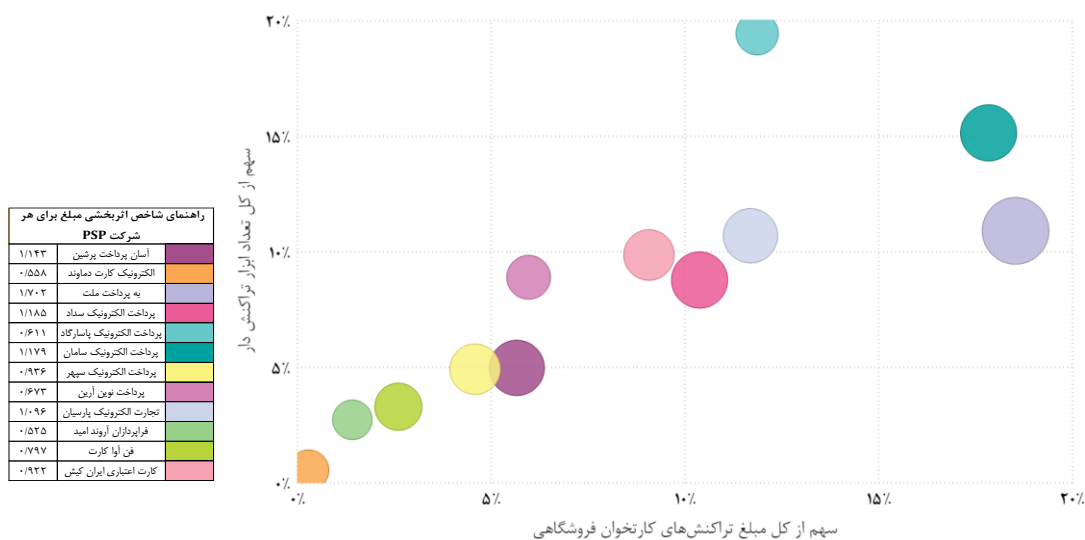
در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار در آذر ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - آبان و آذر ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		شرکت
اختلاف	آذر	آبان	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی	
+۰/۰۳۵	۱/۱۴۳	۱/۱۷۸	۴/۹۶%	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۰۳	۰/۵۵۸	۰/۵۵۶	۰/۵۳%	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۰۹	۱/۷۰۲	۱/۷۱۱	۱۰/۸۹%	به پرداخت ملت
-۰/۰۱۰	۱/۱۸۵	۱/۱۷۵	۸/۷۶%	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۰۴	۰/۶۱۱	۰/۶۱۶	۱۹/۴۳%	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۳۲	۱/۱۷۹	۱/۱۴۷	۱۵/۱۳%	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۲۸	۰/۹۳۶	۰/۹۶۴	۴/۹۰%	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۰۱	۰/۶۷۳	۰/۶۷۱	۸/۸۸%	پرداخت نوین آراین
-۰/۰۱۰	۱/۰۹۶	۱/۰۸۶	۱۰/۶۸%	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۰۶	۰/۵۲۵	۰/۵۳۲	۲/۷۱%	فراپردازان آروند امید
-۰/۰۲۳	۰/۷۹۷	۰/۷۷۴	۳/۲۸%	فن آوا کارت
-۰/۰۱۹	۰/۹۲۲	۰/۹۴۲	۹/۸۵%	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۰۳۵ واحدی مشاهده می‌شود.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتهخوان‌هایشان از کل کارتهخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP- آذر ۱۴۰۲

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره آذر ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص

گزارش اقتصادی شاپرک

اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاههای بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در آذر ماه برای هر یک از شرکتهای PSP به ازای استانهای کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوانهای فروشگاههای فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - آذر ۱۴۰۲

کارت اعتباری ایران کیش	فین او کارت	فراپدازان آروند امید	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آرن	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرسین	استان
۱/۱۱۷	-/۵۹۶	-/۵۰۶	۱/۰۵۴	-/۶۸۱	۱/۴۲۵	۱/۳۰۲	-/۶۴۰	۱/۰۸۰	۲/۰۹۷	-/۵۲۵	۱/۱۵۱	آذربایجان شرقی
۱/۰۲۲	-/۵۳۷	-/۴۴۶	۱/۰۳۳	-/۷۵۲	۱/۰۴۴	۱/۳۰۵	-/۶۹۶	۱/۴۵۰	۱/۹۷۸	-/۷۸۰	۱/۰۰۲	آذربایجان غربی
۱/۰۴۱	-/۶۲۵	-/۴۹۷	-/۹۱۱	-/۸۹۶	-/۸۸۰	۱/۲۹۶	-/۶۸۶	۱/۲۴۱	۱/۷۵۱	-/۵۸۰	-/۹۵۴	اردبیل
۱/۰۶۲	-/۴۱۶	-/۳۰۳	۱/۰۳۷	-/۵۴۱	۱/۲۸۳	۱/۲۲۰	-/۵۱۴	۱/۰۹۹	۲/۱۹۹	-/۵۵۶	۱/۱۳۴	اصفهان
-/۸۴۴	۱/۴۱۶	-/۶۱۴	۱/۱۳۴	-/۵۷۳	-/۷۷۷	۱/۲۶۳	-/۵۳۰	۱/۰۸۸	۱/۸۴۴	-/۶۴۹	۱/۴۰۳	البرز
-/۸۲۴	-/۷۰۲	-/۵۴۶	-/۹۷۲	-/۵۲۲	-/۸۲۴	-/۹۹۳	-/۶۸۳	-/۹۱۴	۱/۶۵۳	-/۳۵۶	۱/۱۱۴	ایلام
-/۸۵۵	-/۴۰۸	-/۴۰۵	۱/۳۱۸	-/۸۳۱	-/۹۱۶	۱/۱۹۳	-/۵۹۱	۱/۱۳۹	۱/۸۰۶	-/۴۸۰	۱/۰۴۱	بوشهر
-/۷۹۴	-/۷۵۹	-/۴۰۶	۱/۰۱۴	-/۶۴۵	-/۸۶۲	۱/۳۱۲	-/۶۴۴	۱/۱۷۸	۱/۴۵۲	-/۴۵۲	۱/۴۲۴	تهران
۱/۰۵۹	-/۳۵۵	-/۶۵۰	-/۸۵۸	-/۴۷۵	-/۷۰۸	۱/۲۱۲	-/۶۹۴	۱/۳۳۳	۱/۷۸۶	-/۵۳۳	-/۹۲۷	چهارمحال و بختیاری
-/۹۸۴	-/۴۵۸	-/۵۲۷	-/۸۲۰	-/۶۵۱	-/۷۱۱	۱/۰۶۱	-/۶۲۰	۱/۰۶۰	۱/۸۲۲	-/۳۲۶	۱/۰۹۵	خراسان جنوبی
-/۹۸۱	-/۶۱۱	-/۴۲۴	-/۹۷۴	-/۶۵۵	-/۹۸۶	۱/۲۱۴	-/۵۶۷	۱/۳۶۶	۲/۳۳۸	-/۳۹۳	-/۹۸۲	خراسان رضوی
۱/۱۷۲	-/۶۴۶	-/۴۶۲	-/۸۷۰	-/۵۲۳	-/۹۴۴	۱/۱۴۸	-/۵۴۸	۱/۲۹۸	۱/۹۳۹	-/۴۸۹	-/۹۵۰	خراسان شمالی
۱/۱۸۹	-/۵۷۶	-/۴۲۷	۱/۱۱۹	-/۷۳۳	-/۹۰۱	۱/۱۴۶	-/۶۸۱	۱/۲۵۶	۲/۰۴۰	-/۶۱۸	۱/۴۲۲	خوزستان
-/۹۲۰	-/۳۶۹	-/۳۹۴	-/۹۵۰	-/۶۲۳	۱/۰۱۳	۱/۰۶۰	-/۶۰۰	۱/۲۷۷	۱/۷۹۸	-/۶۳۳	۱/۲۳۶	زنجان
-/۷۷۲	-/۸۸۱	-/۴۶۷	-/۸۳۶	-/۶۸۹	-/۶۶۷	۱/۱۵۱	-/۶۰۳	۱/۲۷۸	۱/۶۱۹	-/۱۱۴	۱/۰۲۳	سمنان
۱/۰۰۰	-/۴۴۸	-/۴۰۵	۱/۰۱۱	-/۶۰۵	-/۸۹۲	۱/۱۶۷	-/۶۷۹	۱/۰۵۶	۱/۵۹۱	-/۴۶۲	-/۹۵۱	سیستان و بلوچستان
-/۹۵۹	-/۷۲۶	-/۵۷۷	-/۹۶۸	-/۶۲۱	-/۸۸۴	۱/۴۲۶	-/۵۸۵	۱/۱۱۱	۲/۲۷۷	-/۴۲۵	۱/۲۵۳	فارس
۱/۰۹۰	-/۵۹۶	-/۴۷۲	-/۹۸۲	-/۸۳۰	-/۸۳۷	۱/۱۱۰	-/۵۵۵	۱/۲۱۲	۱/۹۹۲	-/۵۰۸	۱/۰۶۲	قزوین
-/۸۹۳	-/۷۰۲	-/۴۵۸	-/۸۶۱	-/۵۲۹	-/۷۵۲	۱/۲۰۹	-/۵۰۷	۱/۴۲۴	۱/۷۴۲	-/۳۹۳	۱/۵۰۳	قم
۱/۰۰۲	-/۵۵۸	-/۳۸۳	۱/۰۴۸	-/۶۲۳	-/۹۱۷	۱/۳۴۲	-/۵۹۳	۱/۲۴۲	۱/۷۸۸	-/۴۴۹	۱/۱۸۳	کردستان
-/۸۳۹	-/۴۳۰	-/۴۰۶	۱/۱۱۷	-/۶۰۲	-/۹۰۲	۱/۱۴۱	-/۵۲۵	۱/۲۶۱	۲/۱۹۵	-/۳۸۸	۱/۱۱۳	کرمان
۱/۲۱۴	-/۶۶۹	-/۵۰۴	۱/۰۰۲	-/۷۰۶	-/۹۱۶	۱/۰۰۹	-/۶۲۷	۱/۱۰۷	۲/۰۸۱	-/۴۲۵	۱/۰۴۵	کرمانشاه
-/۹۷۷	-/۴۴۳	-/۴۸۱	۱/۱۰۸	-/۵۵۹	-/۹۱۹	۱/۱۳۷	-/۶۳۱	۱/۰۲۳	۱/۷۷۹	-/۵۰۸	۱/۲۸۴	کهگیلویه و بویراحمد
۱/۱۱۲	-/۷۶۰	-/۶۰۷	۱/۱۴۴	-/۶۸۶	-/۷۹۷	۱/۱۸۶	-/۶۱۷	۱/۳۷۱	۲/۰۶۸	-/۵۶۲	-/۸۴۰	گلستان
-/۹۵۶	-/۶۸۸	-/۵۰۲	-/۹۵۳	-/۶۸۳	-/۹۷۷	۱/۳۹۷	-/۶۲۱	۱/۴۲۸	۲/۰۲۸	-/۶۷۵	۱/۱۴۵	گیلان
۱/۰۰۰	-/۶۶۰	-/۴۸۸	-/۹۷۹	-/۵۴۷	-/۸۳۹	۱/۲۳۱	-/۶۰۴	۱/۳۱۰	۱/۹۳۸	-/۲۲۳	۱/۲۵۱	لرستان
۱/۱۴۹	-/۵۶۳	-/۴۶۷	۱/۱۴۷	-/۶۲۰	۱/۱۸۹	۱/۲۰۰	-/۶۲۳	۱/۳۵۸	۲/۱۲۰	-/۶۴۲	۱/۰۲۷	مازندران
-/۹۳۱	-/۴۹۳	-/۵۶۹	-/۸۸۸	-/۵۸۵	-/۹۲۹	۱/۳۶۵	-/۶۱۰	۱/۱۲۱	۱/۸۵۲	-/۴۹۶	۱/۱۸۳	مرکزی
-/۹۶۰	-/۵۴۸	-/۳۱۱	۱/۰۴۵	-/۷۲۷	-/۸۸۶	۱/۱۹۷	-/۵۹۷	۱/۱۷۲	۱/۶۱۳	-/۴۴۹	-/۹۷۱	هرمزگان
۱/۰۲۱	-/۵۷۴	-/۵۱۹	۱/۰۵۹	-/۵۵۵	۱/۰۴۷	۱/۳۵۰	-/۶۰۳	۱/۲۵۷	۲/۱۸۱	-/۶۲۱	۱/۲۰۸	همدان
-/۸۴۴	-/۳۲۳	-/۴۱۶	۱/۰۵۳	-/۶۰۴	۱/۴۸۷	۱/۱۴۶	-/۴۰۹	۱/۲۱۵	۱/۸۷۵	-/۳۷۹	-/۸۱۹	یزد

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استانهای کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای PSP به تفکیک هر استان - آذر ۱۴۰۲

عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

۴-۳-۴-

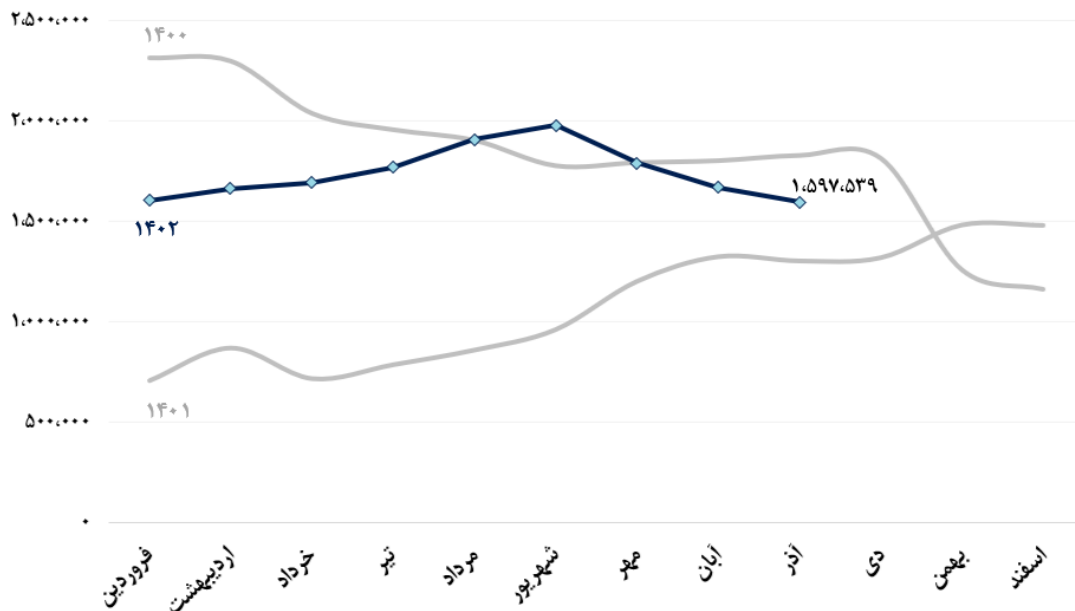
کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به دلیل ارزش نامی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۳۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنا بر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۳۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۹ از ابتدای سال ۱۴۰۰ تا آذر ۱۴۰۲ رسم شده است.

شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در آذر ماه با تعداد ۱,۵۹۷,۵۳۹ عدد با کاهش ۴/۳۵ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۷۳ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در آبان ماه تنها ۰/۵۹ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتهای فعال سیستمی آن - آذر ۱۴۰۲

اختلاف	سهم مجموع تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتهای فعال سیستمی هر شرکت		نام شرکت
	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	
-۰/۲۹٪	۱۷/۱۵٪	۱۶/۸۶٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۳۲٪	۲۳/۷۰٪	۲۳/۳۸٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۳٪	۷/۷۸٪	۷/۷۵٪	به پرداخت ملت
-۰/۲۲٪	۱۴/۳۱٪	۱۴/۰۸٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۱۷٪	۱۶/۵۷٪	۱۶/۴۰٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۵۰٪	۱۰/۰۲٪	۱۰/۵۲٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۱۱٪	۱۳/۲۷٪	۱۳/۳۸٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۳۱٪	۲۰/۵۴٪	۲۰/۸۵٪	پرداخت نوین آراین
-۲/۶۶٪	۱۸/۵۸٪	۲۱/۲۴٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۶٪	۲۹/۱۳٪	۲۹/۱۹٪	فراپردازان آروند امید
-۳/۱۸٪	۳۱/۴۰٪	۳۴/۵۸٪	فن آوا کارت
-۰/۴۲٪	۱۲/۶۲٪	۱۳/۰۴٪	کارت اعتباری ایران کیش
-۰/۵۹٪	۱۵/۷۳٪	۱۶/۳۲٪	مجموع

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکتها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدولها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتهای فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتهای فعال سیستمی با کاهش ۳/۱۸ درصد، در شرکت "فن آوا کارت" رخ داده است. شرکت "فن آوا کارت" با عددی برابر با ۳۱/۴۰ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۷/۷۸ درصد از کل کارتهای فعال سیستمی شرکت "به پرداخت ملت" را کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴ - نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در آذر ۱۴۰۲

نام شرکت	کارتخوان فروشگاه	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
به پرداخت ملت	۹۱/۴۰٪	۴۱/۲۰٪	۲/۳۰٪	۸۹/۸۷٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۷/۱۳٪	۴۲/۲۳٪	۸/۵۹٪	۸۵/۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۶/۴۷٪	۶/۷۶٪	۲/۹۹٪	۸۴/۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸۴/۶۷٪	۱۷/۱۷٪	۳۸/۸۹٪	۸۳/۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸۱/۹۴٪	۱۵/۰۰٪	۰/۰۰٪	۸۱/۰٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸۲/۷۷٪	۲۵/۸۳٪	۰/۰۰٪	۷۸/۵٪
پرداخت نوین آرین	۷۶/۶۵٪	۳۰/۴۵٪	۰/۰۰٪	۷۶/۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۷۴/۴۸٪	۱۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۷۴/۴٪
فراپردازان آروند امید	۶۸/۳۰٪	۲۵/۳۸٪	۰/۰۰٪	۶۸/۱٪
فن آوا کارت	۶۶/۴۱٪	۳/۹۸٪	۰/۰۰٪	۶۶/۱٪
آسان پرداخت پرشین	۸۱/۱۵٪	۴/۴۷٪	۰/۲۲٪	۵۵/۸٪
تجارت الکترونیک پارسین	۷۸/۶۷٪	۰/۵۰٪	۲/۲۲٪	۵۱/۶٪
شبکه پرداخت	۸۲/۳٪	۶/۴٪	۲/۲٪	۷۵/۲٪

شرکت "به پرداخت ملت" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در آذر ماه ۱۴۰۲ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاه تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارت می‌پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارت‌های شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

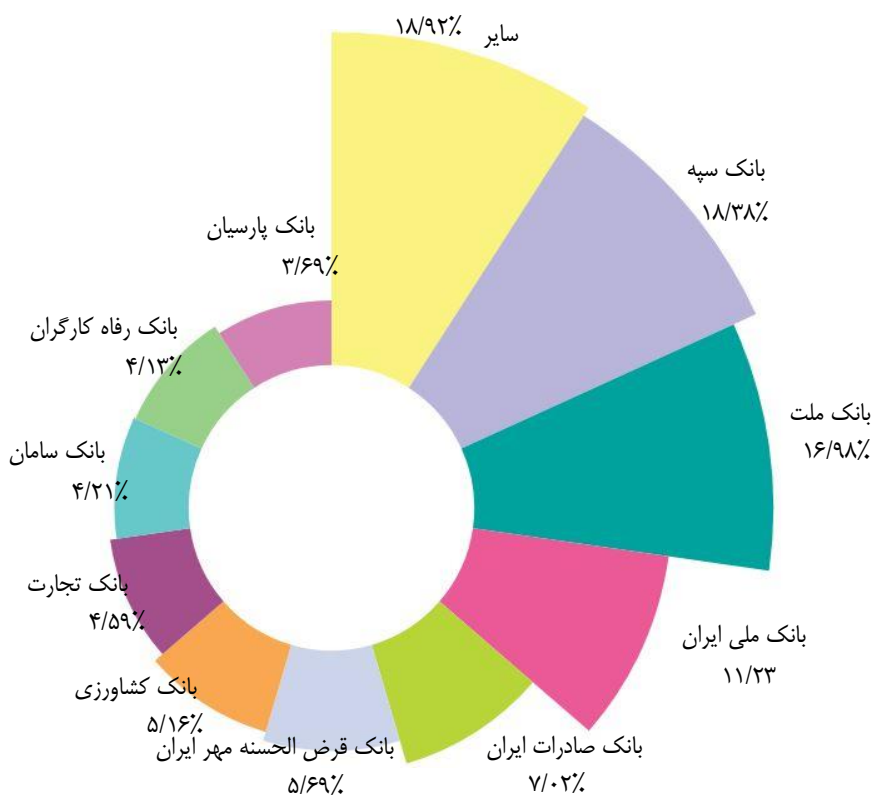
^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراققتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

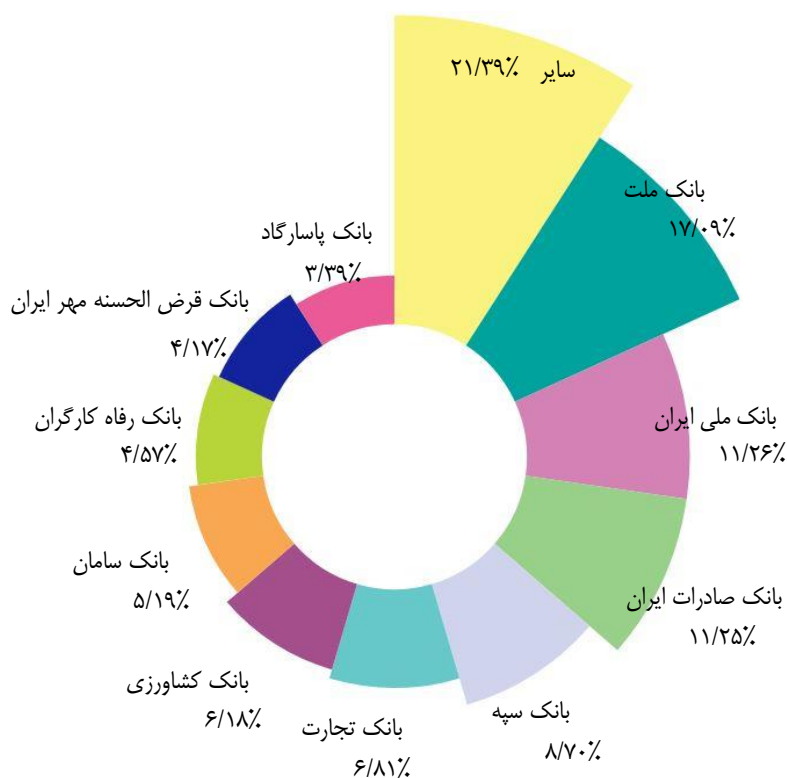
تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۴۰۲

همچنین شکل ۲-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در آذر ماه ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - آذر ۱۴۰۲

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۸/۳۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۷/۰۹ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست تعدادی و مبلغی در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سه‌م تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای آذر ماه ۱۴۰۲ در جدول ۱-۵ ارائه شده است.

جدول ۱-۵ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - آذر ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سه‌م هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سه‌م هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارت‌خوانی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارت‌خوانی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۷٪	۲/۲۹٪	۰/۰۷٪	۱/۲۴٪	۰/۴۶٪	۰/۱۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۵۰٪	۵/۰۶٪	۲/۷۸٪	۱/۲۸٪	۶/۰۷٪	۲/۴۴٪
۴	بانک پارسیان	۳/۷۰٪	۴/۵۷٪	۱/۱۷٪	۲/۸۲٪	۳/۶۶٪	۳/۴۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۳۵٪	۲/۵۸٪	۰/۰۷٪	۳/۳۳٪	۳/۶۸٪	۰/۱۵٪
۶	بانک تجارت	۴/۹۱٪	۱/۵۴٪	۰/۰۰٪	۶/۵۵٪	۷/۹۸٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۸٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۳٪	۷/۲۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۳/۴۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۲٪	۱/۴۹٪	۰/۱۶٪	۰/۳۱٪	۰/۴۱٪	۰/۳۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۲۵٪	۱/۸۵٪	۵/۲۴٪	۴/۷۹٪	۳/۶۵٪	۴/۵۷٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۲٪	۷/۰۶٪	۰/۷۲٪	۴/۱۹٪	۹/۵۱٪	۱/۸۳٪
۱۳	بانک سپه	۱۹/۷۹٪	۳/۷۵٪	۱/۱۸٪	۱۰/۴۱٪	۱/۳۹٪	۰/۷۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۶٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۹۱٪	۲/۴۶٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۶٪	۱/۰۹٪	۰/۰۰٪	۱/۴۸٪	۲/۱۰٪	۰/۰۰٪

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۵۵%	۱/۸۴%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۱۳/۲۴%	
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۱۸%	
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۵۵%	۱/۳۰%	۲۵/۱۴%	۲/۱۷%	۰/۲۸%	
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۵/۹۷%	۰/۶۴%	۷/۵۶%	۴/۹۶%	۰/۷۱%	
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰%	۰/۴۳%	۰/۰۰%	۰/۲۴%	۰/۶۷%	
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۵۵%	۱/۲۲%	۰/۰۰%	۷/۳۲%	۱/۲۹%	
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۱%	۰/۱۴%	۰/۰۰%	۰/۶۵%	۰/۹۱%	
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۱۹%	۳/۹۰%	۰/۰۰%	۱/۶۴%	۱۰/۲۹%	
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۴%	۰/۰۴%	۰/۰۳%	۱/۰۱%	۰/۰۷%	
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰%	۰/۰۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۲%	
۲۷	بانک ملت	۱۴/۴۲%	۴۲/۰۸%	۵۱/۵۵%	۱۶/۴۳%	۱۹/۶۷%	
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۵۳%	۹/۵۰%	۴/۳۲%	۱۲/۲۰%	۷/۲۸%	
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۴۷%	۰/۰۶%	۰/۰۰%	۲/۵۴%	۰/۰۷%	
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲%	۰/۰۵%	۰/۰۰%	۰/۴۱%	۰/۱۰%	
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۲۶%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۲۳%	۰/۰۰%	

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک خاورمیانه" و "بانک سامان"

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
 - بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
 - بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان"
 - بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از

تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - آذر ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاه‌های	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاه‌های	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۸۸/۵۷٪	۱۱/۲۸٪	۰/۱۵٪	۹۲/۰۲٪	۷/۹۶٪	۰/۰۲٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۷۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۹۴/۸۵٪	۵/۱۵٪	۰/۰۰٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهیم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهیم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۳	بانک آینده	۷۸/۸۰٪	۱۷/۳۰٪	۳/۹۰٪	۴۷/۷۲٪	۵۲/۱۰٪	۰/۱۸٪
۴	بانک پارسیان	۹۱/۸۵٪	۷/۳۸٪	۰/۷۷٪	۷۶/۸۰٪	۲۳/۰۲٪	۰/۱۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۱۸٪	۴/۷۷٪	۰/۰۶٪	۷۹/۶۲٪	۲۰/۳۸٪	۰/۰۱٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۰۰٪	۲/۰۰٪	۰/۰۰٪	۷۸/۰۳٪	۲۱/۹۷٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۷/۰۵٪	۲/۹۵٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۶۸/۸۵٪	۳۱/۱۵٪	۰/۰۰٪	۸/۸۱٪	۹۱/۱۹٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۲۱/۶۰٪	۷۸/۴۰٪	۰/۰۰٪	۲۳/۶۸٪	۷۶/۳۲٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۸/۶۵٪	۳۰/۰۳٪	۱/۳۲٪	۷۶/۱۸٪	۲۳/۶۳٪	۰/۱۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۲۳٪	۲/۶۶٪	۳/۱۱٪	۸۴/۹۰٪	۱۴/۹۴٪	۰/۱۶٪
۱۲	بانک سامان	۸۹/۵۹٪	۹/۹۹٪	۰/۴۲٪	۶۵/۵۹٪	۳۴/۳۵٪	۰/۰۶٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۶۳٪	۱/۲۲٪	۰/۱۶٪	۹۶/۹۹٪	۳/۰۰٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۲٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۵۹٪	۲/۴۱٪	۰/۰۰٪	۶۱/۷۰٪	۳۸/۳۰٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۴/۲۵٪	۵/۷۴٪	۰/۰۱٪	۷۵/۲۷٪	۲۴/۷۳٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۴۴٪	۱/۵۶٪	۰/۰۰٪	۷۷/۹۵٪	۲۲/۰۵٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۶۶٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۶۸/۸۹٪	۳۱/۱۱٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۷/۱۰٪	۲/۵۷٪	۲۰/۳۴٪	۹۵/۱۸٪	۲/۷۹٪	۲/۰۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۶/۰۸٪	۰/۶۷٪	۳/۲۵٪	۹۶/۳۹٪	۳/۲۱٪	۰/۴۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۷۸/۸۴٪	۲۱/۱۶٪	۰/۰۰٪	۶۰/۷۱٪	۳۹/۲۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۵۸٪	۱/۴۱٪	۰/۰۰٪	۹۶/۰۹٪	۳/۹۱٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۵۳٪	۱/۴۵٪	۰/۰۲٪	۷۵/۴۸٪	۲۴/۵۱٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۲/۳۷٪	۱۷/۶۳٪	۰/۰۰٪	۴۰/۷۷٪	۵۹/۲۳٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۶۳٪	۰/۲۸٪	۰/۰۹٪	۹۸/۴۵٪	۱/۵۵٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۷/۴۱٪	۸۲/۵۹٪	۰/۰۰٪	۵۰/۵۴٪	۴۹/۴۶٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۷/۸۰٪	۱۴/۷۷٪	۷/۴۳٪	۷۷/۹۷٪	۲۱/۵۷٪	۰/۴۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۴/۰۲٪	۵/۰۴٪	۰/۹۴٪	۸۷/۸۴٪	۱۲/۱۱٪	۰/۰۴٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۳٪	۰/۱۷٪	۰/۱۰۰٪	۹۹/۴۰٪	۰/۶۰٪	۰/۱۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۱۹٪	۰/۸۱٪	۰/۱۰۰٪	۹۴/۸۶٪	۵/۱۴٪	۰/۱۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۶٪	۰/۰۴٪	۰/۱۰۰٪	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۱۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در آذر ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در آذر ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک خاورمیانه"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک دی" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در آذر ماه ۱۴۰۲ "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" در کل به ترتیب ۳/۰۳ و ۰/۰۲ درصد تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - آذر ۱۴۰۲

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاهی		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۰	۰	۵	۲	۱	۱	بانک اقتصاد نوین	۱
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک ایران زمین	۲
۸	۳	۲۶	۵	۲	۱	بانک آینده	۳
۱	۱	۲۱	۵	۱۴	۴	بانک پارسیان	۴
۰	۰	۷	۳	۱۱	۳	بانک پاسارگاد	۵
۰	۰	۲	۲	۲۴	۵	بانک تجارت	۶
۰	۰	۰	۰	۱	۱	بانک توسعه تعاون	۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک توسعه صادرات ایران	۸
۰	۰	۵۲	۷	۰	۰	بانک خاورمیانه	۹
۰	۰	۲	۱	۰	۰	بانک دی	۱۰
۲۷	۵	۳	۲	۱۸	۴	بانک رفاه کارگران	۱۱
۱	۱	۵۰	۷	۱۷	۴	بانک سامان	۱۲
۱	۱	۱۴	۴	۳۹۲	۲۰	بانک سپه	۱۳
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک سرمایه	۱۴
۰	۰	۰	۰	۰	۱	بانک سینا	۱۵
۰	۰	۱	۱	۱	۱	بانک شهر	۱۶
۰	۰	۳	۲	۵۷	۸	بانک صادرات ایران	۱۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک صنعت و معدن	۱۸
۶۳۲	۲۵	۲	۱	۶	۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۹
۵۷	۸	۰	۱	۳۶	۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک کارآفرین	۲۱

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاه		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۰	۰	۱	۱	۳۱	۶	بانک کشاورزی	۲۲
۰	۰	۰	۰	۰	۱	بانک گردشگری	۲۳
۰	۰	۱۵	۴	۱	۱	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۴
۰	۰	۰	۰	۱	۱	بانک مسکن	۲۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۶
۲۶۵۸	۵۲	۱۷۷۱	۴۲	۲۰۸	۱۴	بانک ملت	۲۷
۱۹	۴	۹۰	۹	۱۳۳	۱۲	بانک ملی ایران	۲۸
۰	۰	۰	۰	۶	۲	شرکت دولتی پست بانک	۲۹
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری ملل	۳۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری نور	۳۱
۳,۴۰۴	-	۲,۰۶۷	-	۹۶۲	-	شاخص هرفیندال - هیرشمن	

ملاحظه می شود در آذر ماه ۱۴۰۲ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده تراکنش ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۴۰۴ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۲,۰۶۷ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش های بازار را در اختیار گرفته اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه های ۹۶۲ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۳-۵، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک های پذیرنده در آذر ماه ۱۴۰۲ نسبت به آبان ۱۴۰۲ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده - آبان ۱۴۰۲ و آذر ۱۴۰۲

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاه		اختلاف	آبان ۱۴۰۲	مهر ۱۴۰۲	HHI
اختلاف	آبان ۱۴۰۲	مهر ۱۴۰۲	اختلاف	آبان ۱۴۰۲	مهر ۱۴۰۲				
۱۵	۳,۴۰۴	۳,۳۸۸	۱۹	۲,۰۶۷	۲,۰۴۸	-۴/۵	۹۶۲	۹۶۷	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک های پذیرنده برای ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی افزایشی و برای ابزار کارتخوان فروشگاه های کاهش یافته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانکها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپراک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپراک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپراک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در آذر ۱۴۰۲، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپراک مجموعاً ۱۵۳,۸۵۱,۸۶۴ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۴۶,۶۳۴,۲۱۵ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۳۱ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۱,۶۰۰,۹۷۸ عدد و سهم ۱/۰۴ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۰ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپراک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ۳۱

Credit card ۳۲

Prepaid ۳۳

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۲

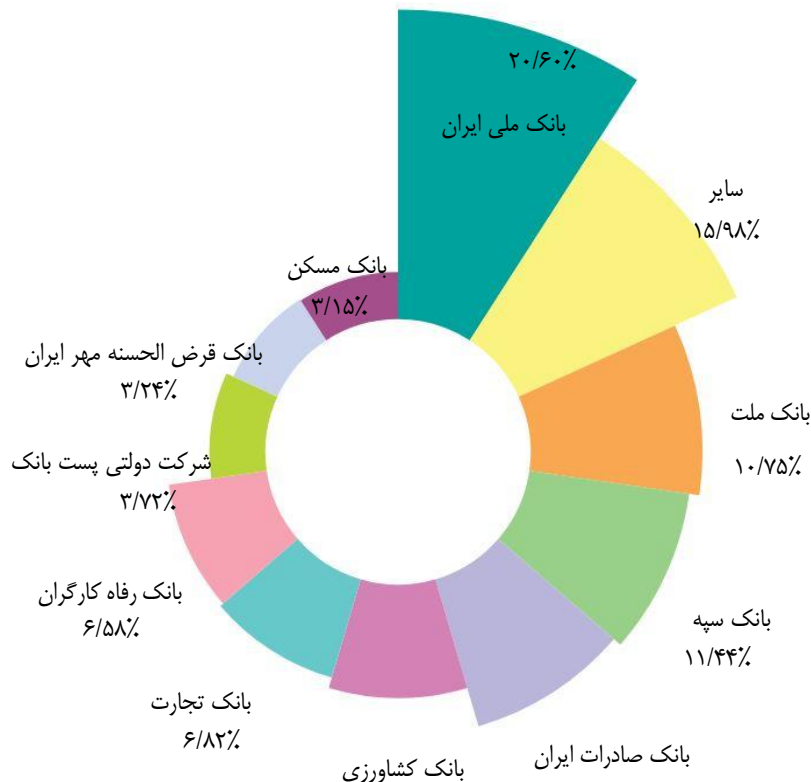
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
آبان ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۳۶۱,۴۱۸	۱,۴۳۸,۶۱۹	۱۳۹,۳۶۲,۳۲۴	۱۴۶,۱۶۲,۳۶۱
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۶۷٪	۰/۹۸٪	۹۵/۳۵٪	-
آذر ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۶۱۶,۶۷۱	۱,۶۰۰,۹۷۸	۱۴۶,۶۳۴,۲۱۵	۱۵۳,۸۵۱,۸۶۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۶۵٪	۱/۰۴٪	۹۵/۳۱٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۴/۷۶٪	۱۱/۲۹٪	۵/۲۲٪	۵/۲۶٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ماه ۱۴۰۲ نسبت به آبان ۱۴۰۲، به میزان ۵/۲۶ درصد افزایش داشته و نرخ رشد در هر سه دسته کارت افزایشی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی

تراکنش‌دار

طی آذر ۱۴۰۲ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۱ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - آذر ۱۴۰۲

ملاحظه می‌شود که در آذر ماه ۱۴۰۲ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای آذر ماه ۱۴۰۲ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و

بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک پارسیان"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۴٪	۰/۷۸٪	۱/۰۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۴٪	۰/۴۳٪	۰/۷۵٪
۳	بانک آینده	۱/۱۱٪	۱/۳۱٪	۲/۱۴٪
۴	بانک پارسیان	۲/۰۱٪	۱/۳۴٪	۱۱/۱۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۳۴٪	۲/۲۱٪	۲/۸۷٪
۶	بانک تجارت	۲/۷۶٪	۶/۸۸٪	۶/۳۹٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۰۵٪	۰/۹۸٪	۰/۹۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۰/۰۷٪	۰/۰۷٪
۱۰	بانک دی	۰/۱۷٪	۰/۵۱٪	۰/۴۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۳۶٪	۶/۶۹٪	۴/۳۰٪
۱۲	بانک سامان	۲/۹۳٪	۲/۶۰٪	۲/۸۹٪
۱۳	بانک سپه	۸/۷۵٪	۱۱/۵۲٪	۹/۹۷٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۳٪	۰/۲۰٪	۰/۲۸٪
۱۵	بانک سینا	۱/۲۴٪	۰/۶۶٪	۱/۲۹٪
۱۶	بانک شهر	۳/۱۷٪	۱/۴۳٪	۹/۲۷٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۲/۴۵٪	۱۰/۲۷٪	۷/۳۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۷۳٪	۱/۶۶٪	۱/۵۰٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۷۹٪	۳/۲۱٪	۴/۲۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۷٪	۰/۰۹٪	۰/۳۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۲/۶۴٪	۷/۷۱٪	۴/۴۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۳٪	۰/۲۶٪	۰/۵۲٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۶۰٪	۳/۲۲٪	۱/۵۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۸/۵۸٪	۱۰/۷۱٪	۹/۶۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰/۴۴٪	۲۰/۸۴٪	۱۴/۳۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵/۱۰٪	۳/۷۹٪	۱/۴۷٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۵۳٪	۰/۳۴٪	۰/۱۹٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۱۰٪	۰/۲۵٪	۰/۵۲٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۸۴ درصد، ۲۰/۴۴ درصد و ۱۴/۳۳ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای آذر ماه ۱۴۰۲ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - آذر ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۱٪	۹۳/۸۶٪	۵/۰۴٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۰۵٪	۹۲/۷۶٪	۶/۲۰٪
۳	بانک آینده	۰/۸۶٪	۹۳/۳۰٪	۵/۸۴٪
۴	بانک پارسیان	۱/۲۲٪	۷۵/۰۱٪	۲۳/۷۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۵۵٪	۹۳/۷۹٪	۴/۶۶٪
۶	بانک تجارت	۰/۴۲٪	۹۶/۱۶٪	۳/۴۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۱۱٪	۹۵/۵۲٪	۳/۳۷٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۳۶٪	۹۱/۲۷٪	۸/۳۷٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۶۰٪	۹۵/۹۲٪	۳/۴۸٪
۱۰	بانک دی	۰/۳۴٪	۹۶/۵۳٪	۳/۱۲٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۶۹٪	۹۶/۹۳٪	۲/۳۹٪
۱۲	بانک سامان	۱/۱۶٪	۹۴/۸۰٪	۴/۰۴٪
۱۳	بانک سپه	۰/۸۰٪	۹۶/۰۲٪	۳/۱۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۲/۱۳٪	۹۳/۰۱٪	۴/۸۶٪
۱۵	بانک سینا	۱/۸۷٪	۹۱/۲۹٪	۶/۸۴٪
۱۶	بانک شهر	۱/۹۱٪	۷۸/۵۷٪	۱۹/۵۳٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۲۷٪	۹۶/۰۸٪	۲/۶۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۱/۹۶٪	۸۵/۸۹٪	۱۲/۱۵٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۴۶٪	۹۶/۲۰٪	۳/۳۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۰٪	۹۴/۳۷٪	۴/۷۳٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۶۵٪	۸۵/۷۱٪	۱۳/۶۴٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۳۶٪	۹۷/۴۶٪	۲/۱۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۲۷٪	۹۱/۶۶٪	۷/۰۷٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۳/۵۰٪	۱۶/۵۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۸۶٪	۹۷/۳۸٪	۱/۷۶٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱/۷۸٪	۸۸/۲۵٪	۹/۹۷٪
۲۷	بانک ملت	۱/۸۰٪	۹۴/۹۳٪	۳/۲۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۰۳٪	۹۶/۴۳٪	۲/۵۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۴۲٪	۹۷/۱۴٪	۱/۴۴٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۴/۵۶٪	۹۳/۴۹٪	۱/۹۵٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۳۸٪	۹۲/۳۴٪	۷/۲۸٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هر فیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هر فیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - آذر ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۳	بانک آینده	۱	۱	۱	۲	۲	۵
۴	بانک پارسیان	۲	۴	۱	۲	۱۱	۱۲۳
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۱	۲	۵	۳	۸
۶	بانک تجارت	۳	۸	۷	۴۷	۶	۴۱
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۱	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۹	۷	۴۵	۴	۱۸
۱۲	بانک سامان	۳	۹	۳	۷	۳	۸
۱۳	بانک سپه	۹	۷۶	۱۲	۱۳۳	۱۰	۹۹
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۲	۱	۰	۱	۲
۱۶	بانک شهر	۳	۱۰	۱	۲	۹	۸۶
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۲	۱۵۵	۱۰	۱۰۵	۷	۵۵
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۱	۲	۳	۲	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳	۸	۳	۱۰	۴	۱۸
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۳	۷	۸	۵۹	۴	۲۰
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۱	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۳	۷	۳	۱۰	۲	۲
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۹	۳۴۵	۱۱	۱۱۵	۱۰	۹۳
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰	۴۱۸	۲۱	۴۳۴	۱۴	۲۰۵
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵	۲۶	۴	۱۴	۱	۲
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۲	۲	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱,۱۱۰	-	۹۹۷	-	۷۹۲

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" در طبقه "تمرکز ملایم" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ماه ۱۴۰۲ نسبت به آبان ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-آبان ۱۴۰۲ و آذر ۱۴۰۲

کارت هدیه و بن کارت			کارت برداشت			کارت اعتباری			HHI
اختلاف	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	اختلاف	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	اختلاف	آذر ۱۴۰۲	آبان ۱۴۰۲	
-۲	۷۹۲	۷۹۴	۷	۹۹۷	۹۹۰	-۱۴۱	۱,۱۱۰	۱,۲۵۱	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در آذر ۱۴۰۲ در دسته کارت‌های اعتباری و کارت‌های هدیه و بن کارت کاهش و در دسته کارت‌های برداشت افزایشی بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

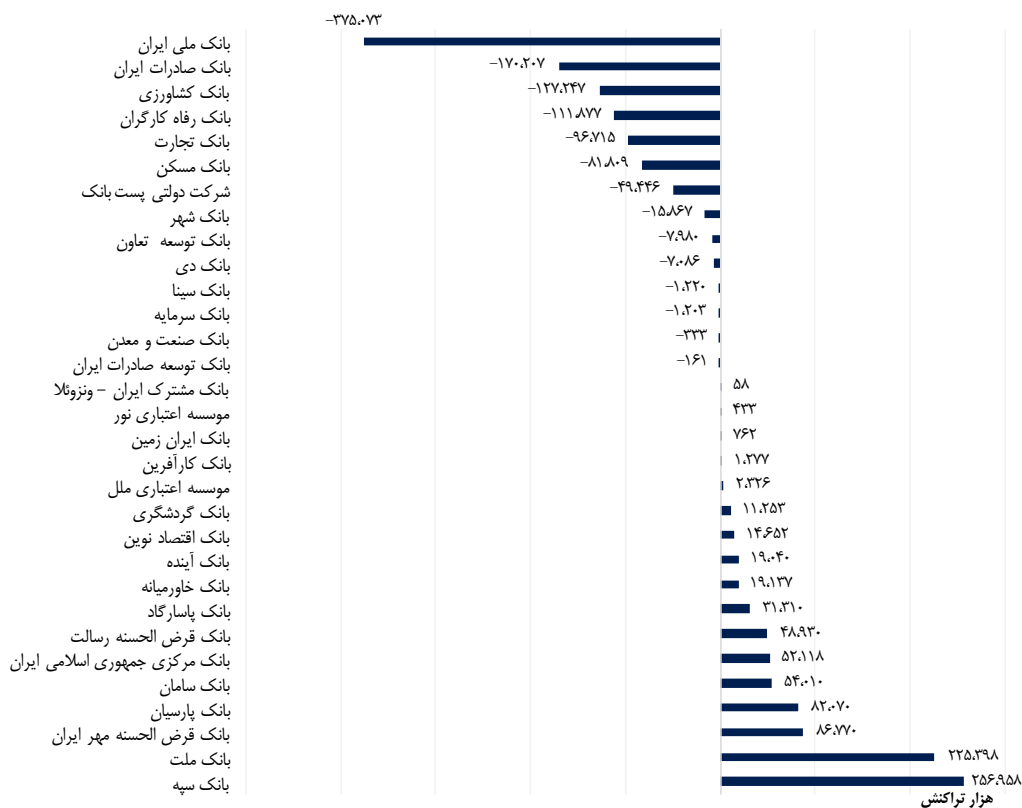
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - آذر ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۱٪	۱/۲۱٪	۰/۹۹٪	۱/۰۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۴۴٪	۰/۵۱٪	۰/۴۵٪
۳	بانک آینده	۱/۲۲٪	۱/۷۴٪	۱/۷۸٪	۲/۱۸٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۷٪	۳/۶۹٪	۲/۱۳٪	۲/۹۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۳۵٪	۳/۲۲٪	۳/۰۱٪	۳/۳۹٪
۶	بانک تجارت	۶/۷۹٪	۴/۵۹٪	۶/۲۶٪	۶/۸۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۳٪	۰/۷۶٪	۰/۹۰٪	۰/۸۲٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۶٪	۰/۵۵٪	۰/۰۷٪	۰/۸۳٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۶٪	۰/۳۰٪	۰/۴۷٪	۰/۳۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۷۱٪	۴/۱۳٪	۵/۲۴٪	۴/۵۷٪
۱۲	بانک سامان	۲/۷۵٪	۴/۲۱٪	۲/۸۷٪	۵/۱۹٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۳	بانک سپه	۱۱/۵۰٪	۱۸/۳۸٪	۱۰/۴۶٪	۸/۷۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۳٪	۰/۱۹٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۶۲٪	۰/۶۹٪	۱/۲۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۴۸٪	۱/۱۳٪	۱/۸۱٪	۱/۵۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۹۳٪	۷/۰۲٪	۱۰/۷۲٪	۱۱/۲۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۱۱٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۳٪	۳/۰۳٪	۲/۶۱٪	۱/۸۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۳۸٪	۵/۶۹٪	۴/۶۶٪	۴/۱۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۲٪	۰/۱۴٪	۰/۳۲٪
۲۲	بانک کشاورزی	۸/۰۸٪	۵/۱۶٪	۷/۲۵٪	۶/۱۸٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۵۷٪	۰/۴۵٪	۰/۷۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۳۲٪	۰/۰۲٪	۳/۲۶٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۲٪	۰/۸۶٪	۲/۳۱٪	۰/۸۳٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوتلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۹٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۹۱٪	۱۶/۹۸٪	۱۳/۷۰٪	۱۷/۰۹٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۹۸٪	۱۱/۲۳٪	۱۷/۵۱٪	۱۱/۲۶٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۹٪	۲/۲۶٪	۲/۶۲٪	۲/۰۷٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۲٪	۰/۳۹٪	۰/۳۵٪	۰/۳۵٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۲۲٪	۰/۲۳٪	۰/۲۲٪	۰/۱۹٪

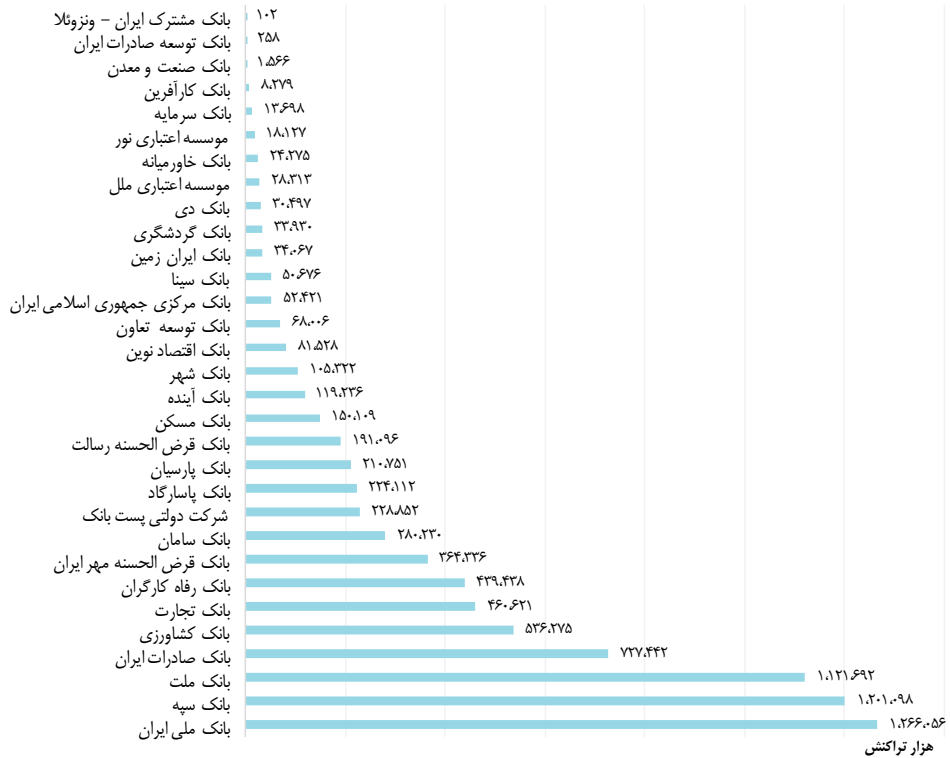
اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در آذر ماه ۱۴۰۲ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک صادرات ایران" و "بانک ملت" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۵-۴ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۲

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

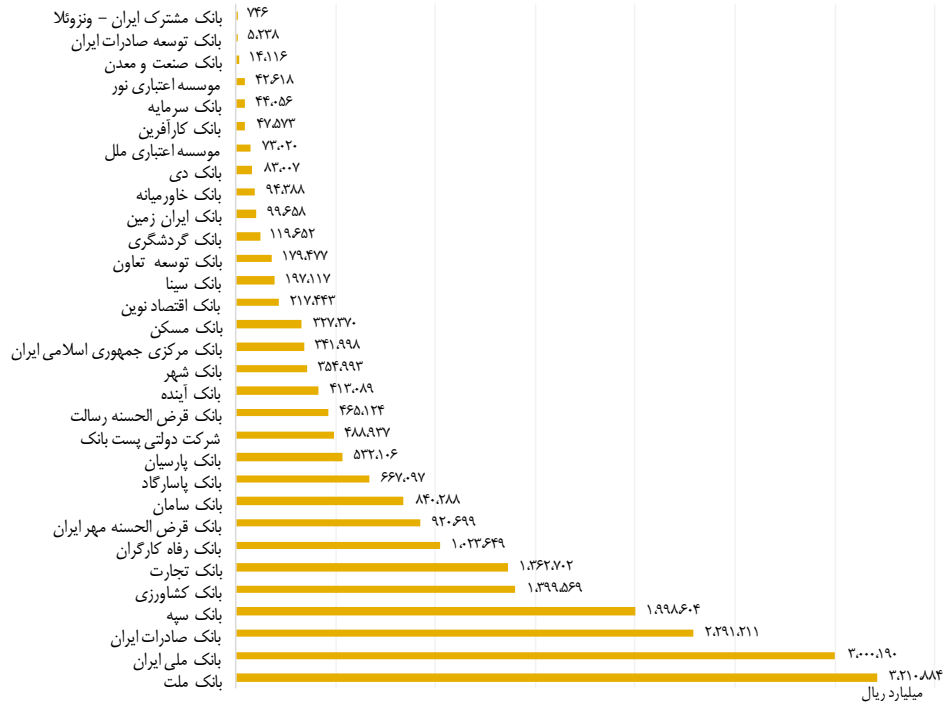
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی

^{۳۴} Turnover

پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

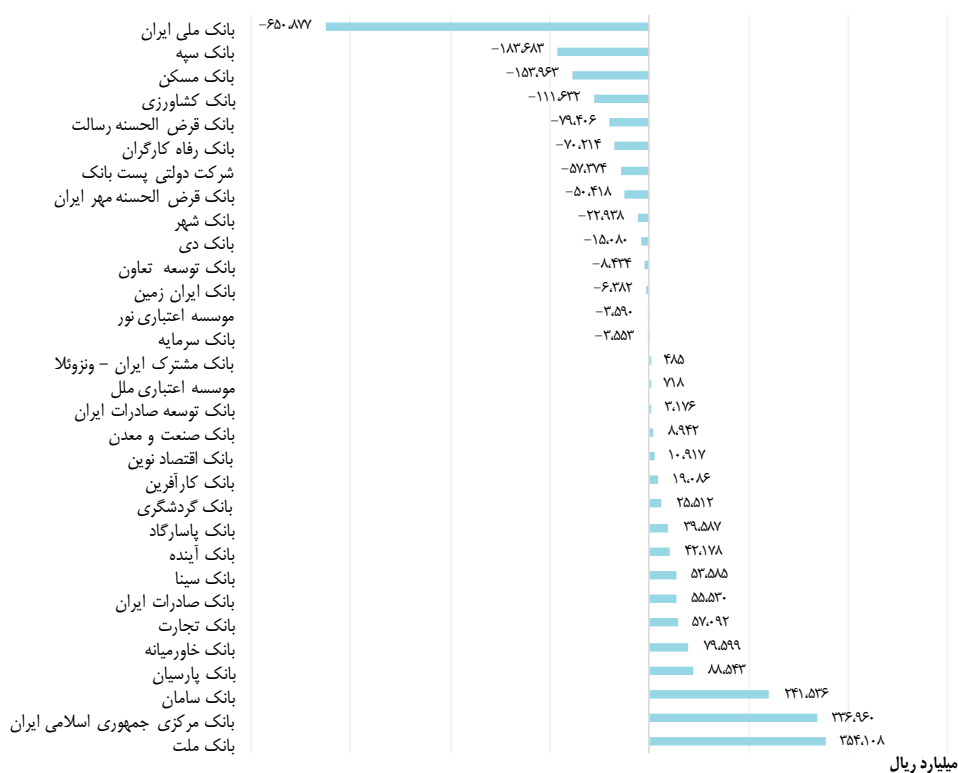
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - آذر ۱۴۰۲

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی آذر ۱۴۰۲ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو سندهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - آذر ۱۴۰۲

بر اساس این شکل، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و

"بانک مسکن" به سمت "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی آذر ۱۴۰۲ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به شهریور ۱۴۰۲ می باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان بهار ۱۴۰۲ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های آذر ۱۴۰۲ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۱۰۶ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۰,۴۲۸ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۰/۰۶ و ۱/۳۴ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در آذر ۱۴۰۲ با رشد ۰/۴۷- درصدی به نزدیک به ۱۱,۲۰۰ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۰/۶۶ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۹/۲۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های آذر ۱۴۰۲ با ۹۱/۶۶ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۹/۷۲ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۳۶، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴,۲۶۰ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۷۱ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۷ و ۸/۵۷ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۳۵ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۸۱۲ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۶۴۲ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۶/۴۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول آذر ۱۴۰۲ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۰/۸۸ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی آذر ۱۴۰۲ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۸۱/۷۷ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی آذر ۱۴۰۲ در قیاس با آبان، رشد ۲/۴۵- درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۱۲/۴۲- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان ماه به سبب رشد ۰/۸۲ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۳/۳۵ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۹۴/۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی معادل ۳,۵۷۱,۵۹۱,۴۸۰ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۵/۰۰ درصد تراکنش‌ها معادل ۱۸۸,۱۰۸,۷۱۸ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۰ درصد معادل ۳,۷۱۷,۱۸۰ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۴۶/۸۲ درصدی، ۸/۳۹ درصدی، ۳/۶۱ درصدی، ۲۶/۷۶ درصدی و ۱۱۶۰/۷۶ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده آذر ۱۴۰۲ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۸۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه آبان دارای رشد ۰/۱۰۲۰- درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه

شده به ازای شبکه پرداخت در آذر ۱۴۰۲، ۹۹/۱۳ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در آبان ماه رشد ۰/۲۹۳- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۰۱۷ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در آذر ماه در مولفه‌ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش آبان ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در هر سه ابزار پذیرش به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه آذر شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در آذر ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پاریسیان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که اکثر شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "به پرداخت ملت" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود. به طور کلی در آذر ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، $15/73$ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در آذر ماه 1402 "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه

نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در این ماه نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی کاهش و در ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی افزایشی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ۱۴۰۲ نسبت به آبان ۱۴۰۲ افزایش ۵/۲۶ درصدی داشته و نرخ رشد در دسته کارت‌های دیگر مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آذر ۱۴۰۲، "بانک ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در این ماه در دسته "کارت برداشت" رشد مثبت و در دسته‌های "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت اعتباری" رشد منفی داشته است. در این ماه "کارت هدیه و

بن کارت" و "کارت برداشت" در طبقه "رقابتی" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "تمرکز ملایم" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در آذر ماه ۱۴۰۲ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک صادرات ایران" و "بانک ملت" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در آبان ۱۴۰۲ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در آبان ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپراک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپراک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپراک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپراک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی

بانک صادرکننده^{۳۸}

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱}Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۳

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۴

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۶

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۷

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۱}، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۱}، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنجش به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۱} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۵۸} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیکی کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰.

تراکنش ناتمام ۶۱

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت

تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی

تعداد کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت

تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تباری بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

3 The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/78	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/89	▼
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 1/32	▲
Shaparak network error	% 1/54	▲
Issuer error	% 8/88	▲
Cardholder Error	% 87/99	▼
Business error	% 0/27	▲
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/13	▼
Shaparak sensed availability	% 99/89	▼
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/010	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 18/03	▲

4 Electronic card payment network market indices in Dec 2023

Active EFTPOS Value effectiveness			
The highest effectiveness	Beh Pardakht Mellat	1/891	▼
The lowest effectiveness	farapardazan Arvand omid	0/436	▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Pardakht electronic Pasargad	% 0/181	▲
The lowest ratio	Farapardazan Arvand omid	% 0/032	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Fan Ava Card	% 31/40	▼
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	% 7/78	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 20/64 Beh Pardakht Mellat	▲	% 17/09 Bank Mellat	▲
The highest numerical share of transactions	-	◀	% 18/38 Bank Sepah	▲
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 29/49 Beh Pardakht Mellat	▲	% 19/67 Mellat Bank	▲
Mobile Payment Gateway	% 44/86 Beh Pardakht Mellat	▲	% 49/42 Bank Mellat	▲
EFTPOS	% 18/54 Behpardakht Mellat	▼	% 16/43 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions in each terminals				
Internet Payment Gateway	-	◀	% 42/08 Bank Mellat	▲
Mobile Payment Gateway	-	◀	% 51/55 Bank Mellat	▲
EFTPOS	-	◀	% 19/79 Bank Sepah	▲
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,591	▼	2,067	▲
Mobile Payment Gateway	3,092	▲	3,404	▲
EFTPOS	1,262	▼	962	▼
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 14/33	▲	
Credit card	Bank Melli Iran	% 20/44	▼	
Debit card	Bank Melli Iran	% 20/84	▲	

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 14/01	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/74	▼

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,106,064,473	▲
Value of transactions	10,428,305,249 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	% 1/34	▲
Monthly real growth of value of transactions(Dec compared to Nov)	% -1/51	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 25/13	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -10/72	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/98	▲
Mobile Payment Gateway	% 2/37	▼
EFTPOS	% 91/66	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/61	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/39	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 89/72	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/71	▲
Balance Inquiry	% 4/57	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,811/62	▼
EFTPOS	1,642/36	▼
Mobile Payment Gateway	1/10	▲
Internet Payment Gateway	168/15	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	66/42	▲
EFTPOS	60/88	▼
Mobile Payment Gateway	1/57	▲
Internet Payment Gateway	3/97	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,737,187 Tehran	▼
The most change in the number of active EFTPOS terminals	-40,068 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/208 Mazandaran	▼
The most number of EFTPOS transactions per capita	81/77 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	475/97	▼
---	--------	---

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانه پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.